

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психології і туризму

Кваліфікаційна робота
на тему: «Лікувально-оздоровчий туризм у Німеччині»

Допущено до захисту

«___» _____ 2024 року

здобувача вищої освіти групи Т 01-20
факультету туризму, бізнесу і психології
освітньої програми
Туристичне обслуговування
за спеціальністю 242 Туризм
Равіна О. Є.

Завідувач кафедри
психології і туризму

Науковий керівник:
доктор історичних наук, професор
Васильчук В. М.

д.психол.н., проф.
Бондаренко О. Ф.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ В НІМЕЧЧИНІ	6
1.1. Суть лікувально-оздоровчого туризму та його місце в туристичній галузі.....	6
1.2. Особливості видів лікувально-оздоровчого туризму.....	11
1.3. Методика дослідження розвитку лікувально-оздоровчого туризму.....	17
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ В НІМЕЧЧИНІ	21
2.1. Передумови розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині.....	21
2.2. Характеристика сучасного стану лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині.....	28
2.3. Аналіз інфраструктури лікувально-оздоровчого туризму Німеччини.....	36
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ В НІМЕЧЧИНІ	40
3.1. Проблеми розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині.....	40
3.2. Пріоритетні напрями розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині.....	46
ВИСНОВКИ	53
РЕЗЮМЕ/RESUME	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58

ВСТУП

Актуальність. Лікувально-оздоровчий туризм є однією з найважливіших складових туристичної індустрії багатьох країн світу. Він поєднує відпочинок з лікуванням, профілактикою захворювань та реабілітацією, що робить його привабливим для широкого кола туристів. Німеччина, з її багатими природними ресурсами, високим рівнем медичного обслуговування та багатовіковими традиціями лікувальних курортів, посідає одне з провідних місць у світі за розвитком цього виду туризму. Відвідувачі з усього світу приїжджають до Німеччини, щоб покращити своє здоров'я, насолоджуючись при цьому красою природи та високоякісним сервісом.

Лікувально-оздоровчий туризм у Німеччині має глибокі історичні корені. Багато курортів країни ведуть свою історію з давніх часів, коли природні мінеральні води та грязі використовувалися для лікування різноманітних захворювань.

Сучасний лікувально-оздоровчий туризм у Німеччині включає широкий спектр послуг, серед яких лікувальні процедури, спа-процедури, фізіотерапія, бальнеологія, таласотерапія та багато інших. Німецькі курорти відомі своїми високими стандартами якості та професійним підходом до кожного клієнта. Багато з них спеціалізуються на лікуванні конкретних захворювань, таких як серцево-судинні захворювання, опорно-руховий апарат, шкірні захворювання, респіраторні захворювання та багато інших. Крім того, велика увага приділяється профілактиці та загальному зміцненню організму, що робить ці курорти привабливими не лише для хворих, але й для здорових людей, які прагнуть підтримувати своє здоров'я на високому рівні.

Не можна не згадати про природні умови, які сприяють розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині. Країна багата на природні мінеральні води, лікувальні грязі, чисте повітря та прекрасні ландшафти. Гірські райони, ліси, озера та річки створюють ідеальні умови для відпочинку та

оздоровлення. Курорти розташовані в мальовничих місцях, що дозволяє поєднати лікування з приємними прогулянками та екскурсіями, що, безумовно, сприяє загальному оздоровленню.

Участь Німеччини у міжнародних програмах та співпраця з іноземними партнерами також сприяє розвитку лікувально-оздоровчого туризму. Країна активно просуває свої курорти на світовому ринку, залучаючи туристів з усього світу. Важливу роль у цьому відіграють міжнародні медичні виставки та конференції, на яких німецькі спеціалісти представляють свої досягнення та діляться досвідом.

Таким чином, лікувально-оздоровчий туризм у Німеччині є важливим напрямом туристичної індустрії, що поєднує багатовікові традиції, високі стандарти медичного обслуговування та природні ресурси. Він надає можливість не лише лікуватися, але й насолоджуватися красою природи та високоякісним сервісом, що робить його привабливим для туристів з усього світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В процесі дослідження були використані праці: К. Д. Бабов [1], В. В. Баєв [2], С. С. Галасюк [4], В. Ф. Кифяк [6], М. П. Кляп [7], М. П. Мальська [8], Р. В. Міхель [10], І. А. Савченко [16], Л. Томаневич [18], С. В. Трохимчук [23].

Мета кваліфікаційної роботи є аналіз сучасного стану розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині.

Відповідно до мети нами було поставлено і виконано такі **завдання**:

- охарактеризувати суть лікувально-оздоровчого туризму та його місце в туристичній галузі;
- дати загальну характеристику особливостям видів лікувально-оздоровчого туризму;
- проаналізувати передумови розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині;
- здійснити характеристику сучасного стану лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині;

- здійснити аналіз інфраструктури лікувально-оздоровчого туризму Німеччини;
- проаналізувати проблеми розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині;
- запропонувати пріоритетні напрями розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині.

Об’єктом кваліфікаційної роботи є лікувально-оздоровчий туризм.

Предметом кваліфікаційної роботи є лікувально-оздоровчий туризм у Німеччині.

Практичне значення дослідження може бути використане у науково-дослідній сфері, у туристичній діяльності, у туристично виховній роботі, у навчальному процесі.

Наукова новизна отриманих результатів даного дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні суті, місця й значення вітчизняного лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині, застосуванні методичного інструментарію і рекомендацій щодо вдосконалення лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині в управлінні територіальними туристично-рекреаційними комплексами.

В процесі написання даної бакалаврської використано сукупність загальнонаукових **методів**: метод аналізу наукових праць, метод аналізу, метод порівняння, а також – поєднання історичного та логічного методів, і міждисциплінарного підходу з використанням даних історії, туризму та інших дисциплін.

Інформаційну основу дослідження складають бази нормативних документів, статистичні та спеціальні періодичні довідники, вітчизняні й закордонні видання, збірники наукових праць з теми роботи.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ В НІМЕЧЧИНІ

1.1. Суть лікувально-оздоровчого туризму та його місце в туристичній галузі

На сьогоднішній день існують різні підходи до класифікації туризму. Це пояснюється тим, що туризм – поняття розпливчате. Відповідно до ст. Статтею 4 Закону України «Про туризм» визначено, що оздоровчий туризм є одним із видів туризму [14].

«Лікувально-оздоровчий туризм» визначається як «поїздка на курорт і перебування в санаторно-курортному закладі з метою оздоровлення» [13, с. 123].

Лікувально-оздоровчий туризм, як основна мотивація для туристів, розглядає медичні та медичні заходи, спрямовані на підвищення здатності людини задовольняти потреби фізичного, психічного та духовного здоров'я. Цей вид туризму поділяється на два основних підвиди – оздоровчий (профілактичний) і лікувальний (лікувальний).

Лікувально-оздоровчий туризм має дві складові: оздоровчий туризм і медичний туризм, які є формами оздоровчого туризму, але мета і характер послуг різні. Лікувально-оздоровчий туризм – це туристична діяльність, спрямована на покращення та збалансування всіх основних сфер життя людини, включаючи фізичний, емоційний, професійний, інтелектуальний та духовний стан, і передбачає профілактичні, проактивні заходи, спрямовані на покращення способу життя, таких як фітнес, здорове харчування, релаксація, догляд за тілом і терапія [2, с. 35].

Таким чином, оздоровчий туризм охоплює мандрівників, які подорожують до місць з нетрадиційним середовищем перебування, займаються діяльністю, яка підтримує або покращує здоров'я, і вибирають унікальні, автентичні місця для перебування під медичним керівництвом. Медичний туризм – це туристична діяльність, яка передбачає використання медичної допомоги на основі доказової медицини, медичних ресурсів і послуг (як інвазивних, так і неінвазивних). Існує

чотири основних види медичного туризму: діагностичний, лікувальний, реабілітаційний і профілактичний [2, с. 35].

Медичний туризм асоціюється з «туристами, які подорожують в інше місце, щоб отримати відповідним чином спрямовані, найбільш спеціалізовані медичні послуги, які їм недоступні вдома» [2, с. 36].

Найбільш популярними закладами в цьому виді туризму є ті, що спеціалізуються на косметичній хірургії, лікуванні раку, репродуктивній медицині та лікуванні зубів [2, с. 36].

Метою лікувально-оздоровчого туризму є «комплексне використання природних лікувальних факторів і фізичних вправ для досягнення лікувально-профілактичних цілей» [2, с. 37].

Поняття «лікувально-оздоровчий туризм», який вживається у вітчизняній літературі, та поняття «health tourism» (подорожі за здоров'ям), поширений в англійській літературі. Разом з цим у англійській фаховій літературі популярним є вживання таких термінів, як «wellness tourism», «health care tourism», «cure tourism», «holistic tourism», «wellbeing tourism», «SPA tourism», «medical tourism», «health and wellness tourism» тощо. У той же час українська фахова література використовує терміни «лікувальний туризм», «санаторно-лікувальний туризм», «оздоровчий туризм», «медичний туризм», зустрічаються «SPA-туризм», «велнес-туризм» та інші інтерпретації [7, с. 23].

Більшість експертів вважає, що «лікувально-оздоровчий туризм» слід визначати, виділяючи три основні складові: лікувально-реабілітаційну, валеологічну (оздоровчу) та рекреаційну. Для визначення лікувально-оздоровчого туризму, спершу потрібно чітко встановити термінологію, прийняту на міжнародному рівні. За кордоном найчастіше в контексті лікувально-оздоровчого туризму використовуються терміни «health tourism», «medical tourism», «wellness tourism» [1, с. 6].

Перша дефініція – «health tourism» або в більш підходящому перекладі «лікувально-оздоровчий туризм»² – вважається найбільш невизначеною категорією за думкою більшості авторів. Цей термін зазвичай застосовується для

позначення будь-яких поїздок з метою покращення здоров'я, як за допомогою лікувально-реабілітаційних заходів, так і оздоровчих практик. За визначенням Всесвітньої туристичної організації, health tourism охоплює широкий спектр послуг, від відвідування Spa-центрів до хірургічних втручань. Вони можуть бути обрані тому, що це або дешевше, або медичні установи в пункті призначення є кращими, ніж у місці проживання туриста, або через бажання зберегти анонімність. Health tourism – це туризм, пов'язаний з поїздками до Spa-центрів або курортів, основною метою яких є поліпшення фізичного здоров'я мандрівника за допомогою фізичних вправ, терапії, дієтичного контролю та медичних послуг, спрямованих на підтримку здоров'я [39].

В. В. Баєв пояснює це поняття у більш вузькому значенні: «оздоровчий туризм» (медичний туризм) означає подорожі до інших країн або регіонів з метою придбання медичних послуг та інших заходів у сфері охорони здоров'я [2, с. 37].

Навпаки, Л. В. Тихохід вважає оздоровчий туризм переважно термальним туризмом і відвідуванням мінеральних джерел з лікувальною метою, тобто наголошує на оздоровчому характері цього терміна [1, с. 6].

Л. В. Тихохід зазначає, що зростаюча тенденція в медичному туризмі відбувається, коли жителі однієї країни можуть поїхати в іншу країну, щоб пройти косметичні чи стоматологічні процедури під час відпустки або оздоровитися після таких процедур під час відпустки [1, с. 6].

Основними причинами виїзду в інші країни (регіони) для лікування є: можливість отримати більш якісні медичні послуги або відсутність будь-яких послуг в установі порівняно з місцем постійного проживання (конфіденційність); вища якість медичної допомоги [1, с. 7].

Раніше попит на медичний туризм був в основному з боку туристів, які подорожували з менш економічно розвинених країн у більш розвинені країни. В останні роки спостерігається протилежна тенденція – все більше туристів їдуть до менш розвинених країн із хорошим охороною здоров'я, щоб отримати дешевші та якісніші послуги. Термін «оздоровчий туризм» зазвичай

перекладається як оздоровчий туризм, і його визначення досить зрозуміле. В основі такого виду туризму лежить концепція здоров'я, хоча справедливості заради слід зазначити, що подорожі з оздоровчою метою далеко не завжди здійснюються людьми, які повністю вірять у цю концепцію [30, с. 63].

Особливостями лікувально-оздоровчого туризму є:

– незалежно від типу курорту та захворювання, перебування повинно бути не менше трьох тижнів, оскільки тільки за цей час можна досягти ефекту оздоровлення;

– зменшити кількість відвідувань місця (перебувати на одному місці тривалий час);

– вік, за статистикою, на курорти найчастіше їздять люди старшого середнього віку [23, с. 45].

Лікувальний туризм зазвичай відбувається в курортних зонах. Цей вид туризму базується на курортознавстві.

Курортологія як наука про водолікування виникла в процесі накопичення знань про лікувальні та природні чинники (клімат, мінеральні води, лікувальні грязі) і була пов'язана з розширенням курортної мережі та розвитком всієї курортної справи.

Сучасна курортологія – це, передусім, фізична реабілітація за допомогою кінезотерапії – «лікування рухом». Це медична наукова дисципліна, яка вивчає лікувальні властивості природних фізичних факторів, їх дію на організм людини, можливість їх використання з профілактичною та лікувальною метою в курортних і некурортних установах, можливості та протипоказання розвитку санаторно-курортного лікування. і застосування курортних факторів при різних недугах. Курорт – природна територія на землі, призначена для лікувальних, лікувальних, реабілітаційних, рекреаційних цілей і підлягає особливій охороні [6, с. 156].

Курорти та бази відпочинку – це спеціалізовані заклади, що забезпечують короткострокове (денне, тижневе) і тривале розміщення населення і призначені

для задоволення потреб населення у відпочинку (лікувально-оздоровчому, культурно-освітньому та спортивному).

Частини курортології є: бальнеологію та методи бальнеотерапії, грязелікування, медичну кліматологію та кліматологію [5, с. 145]:

1. Курортологія – це розділ водолікувальної науки, який вивчає джерело походження, фізико-хімічні властивості лікувальної мінеральної води, методи її застосування для зовнішнього і внутрішнього лікування та профілактики, вплив різних захворювань на організм і розвиток його показання у водолікуванні. Застосовується в оздоровчих некурортних умовах.

2. Бальнеотерапія – метод лікування, профілактики та відновлення порушених функцій організму за допомогою природних і штучно підготовлених мінеральних вод в санаторно-курортних і некурортних умовах.

3. Грязелікування (грязелікування) – метод використання грязей, лікувальних грязей з різних джерел, в гідротермальних і негідротерапевтичних умовах для лікування і профілактики соматичних захворювань.

4. Кліматотерапія – комплекс методів, що використовують дозований вплив кліматичних факторів і спеціальних кліматичних програм на організм людини для лікування та профілактики соматичних захворювань.

5. Опис курорту – опис розташування і природних умов курорту і курортних зон, характеристика його лікувальних факторів, бальнеотерапії, кліматотерапії та інших лікувально-оздоровчих умов.

6. Таласотерапія – це лікування, яке використовує поєднання свіжого повітря, морської води, водоростей і тепла. Спеціально розроблена програма впливає на весь організм, допомагаючи розслабитися та відновити втрачені природні елементи та мінеральні солі, тим самим покращуючи кровообіг і залишаючи розум і тіло повністю розслабленими та спокійними.

7. Аеротерапія – оздоровчі процедури з використанням гірського повітря.

8. Спелеотерапія – використовується для лікування мікроклімату печер.

9. Фітотерапія – використання лікувальних властивостей рослин у процесі оздоровлення [5, с. 146].

Отже, лікувально-оздоровчий туризм є одним із найдавніших туристичних проєктів, і розвивався він з давніх часів. Медичний туризм – популярний і досить поширений на сьогоднішній день вид медичного туризму. Медичний туризм - це діяльність, при якій туристи здійснюють подорожі з місця проживання в іншу місцевість для виконання спеціальних медичних процедур з метою лікування та профілактики захворювань різних органів організму. Медичний туризм базується на науці про відпочинок. Курортологія – наука, що вивчає природні лікувальні чинники, їх вплив на організм, використання в лікувальних і профілактичних цілях. Основою лікувального туризму є бальнеотерапія, грязелікування та кліматотерапія.

1.2. Особливості видів лікувально-оздоровчого туризму

Медичний туризм є помітною частиною оздоровчого туризму, який набув значної популярності в останні роки. Цей тип туризму передбачає поїздку людей до різних країн, щоб отримати медичне лікування, часто за нижчою ціною або з більш якісним обслуговуванням. Медичний туризм характеризується кількома відмінними рисами, такими як персоналізовані індивідуальні програми, адаптовані до конкретних потреб клієнта, а не стандартизований набір медичних послуг [8, с. 90].

Крім того, медичний туризм охоплює різні категорії, включаючи спелеотерапію, фітотерапію, повітряну терапію, таласотерапію та курортну терапію, пропонуючи широкий спектр варіантів лікування. Крім того, медичний туризм вважається окремим і самостійним видом туризму, основним напрямком якого є лікування та одужання.

Оздоровчий туризм є ще одним важливим компонентом оздоровчого туризму, який зосереджується на покращенні загального добробуту та просуванні здорового способу життя.

На відміну від медичного туризму, який в першу чергу спрямований на лікування хвороб, оздоровчий туризм спрямований на запобігання хворобам

через релаксацію, зниження стресу та холістичний підхід до здоров'я. Цей тип туризму часто включає такі види діяльності, як заняття йогою, спа-процедури, фітнес-програми та ініціативи щодо здорового харчування, усі вони спрямовані на сприяння фізичному, психічному та емоційному здоров'ю.

Оздоровчий туризм набирає популярності в усьому світі, приваблюючи людей, які прагнуть омолодити та відновити своє здоров'я в спокійному та омолоджувальному середовищі [8, с. 91].

Альтернативний медичний туризм – це особлива галузь оздоровчого туризму, яка пропонує нетрадиційні або додаткові медичні процедури та терапії. Цей тип туризму зосереджується на цілісних підходах до лікування, які, можливо, не є широко прийнятими в традиційній медицині, але цінуються людьми, які шукають альтернативні рішення для своїх проблем зі здоров'ям.

Альтернативний медичний туризм включає такі практики, як акупунктура, аюрведа, традиційна китайська медицина, натуропатія та методи лікування енергією. Надаючи альтернативні погляди на здоров'я та благополуччя, цей вид туризму обслуговує людей, які шукають індивідуальних і нетрадиційних підходів до свого благополуччя, відображаючи різноманітний і розвиваючий ландшафт варіантів оздоровчого туризму, доступних мандрівникам [13, с. 103].

Вартість і доступність відіграють значну роль у впливі на вибір людей щодо напрямків оздоровчого туризму. Витрати, пов'язані з медичними процедурами, проживанням і організацією поїздок, можуть значно відрізнятись в різних країнах і закладах охорони здоров'я. Для багатьох людей пошук медичної допомоги або оздоровчих послуг за кордоном може бути зумовлений бажанням отримати доступ до високоякісного лікування за нижчою ціною порівняно з їхньою країною.

Фактори, які сприяють економічній ефективності оздоровчого туризму, включають:

- прозорість цін на медичні послуги;
- курси валют і вартість валюти;
- страхове покриття для лікування;

– державні субсидії або стимули для оздоровчого туризму.

Доступність напрямків оздоровчого туризму може значно вплинути на процес прийняття рішень особами, які шукають медичних або оздоровчих послуг поза домом [13, с. 104].

Якість медичних послуг, доступних у місцях оздоровчого туризму, є ще одним вирішальним фактором, що впливає на вибір людей. Пацієнти часто надають перевагу лікуванню у постачальників медичних послуг із репутацією, які мають спеціалізований досвід і передові медичні технології. Репутація медичних працівників, акредитація закладів охорони здоров'я, рівень успішності процедур та відгуки пацієнтів – усе це сприяє сприйняттю якості медичних послуг.

Крім того, такі фактори, як: відповідність міжнародним стандартам охорони здоров'я; наявність комплексного медичного обслуговування; індивідуальні плани лікування та комплексні підходи до догляду; підтримка після лікування та подальший догляд. Усі вони відіграють важливу роль у визначенні привабливості місця оздоровчого туризму на основі якості наданих медичних послуг.

При розгляді варіантів оздоровчого туризму місце призначення та доступні засоби також сильно впливають на рішення людей. Оздоровчий туризм охоплює широкий спектр напрямків, включаючи прибережні курорти, міські медичні центри, оздоровчі центри та спеціалізовані клініки. Фактори, які сприяють привабливості місця оздоровчого туризму, включають [16, с. 79]:

- доступність і зручність подорожі;
- клімат і природне оточення сприятливі для оздоровлення та відпочинку;
- різноманітні види відпочинку та дозвілля;
- варіанти розміщення від розкішних курортів до бюджетних варіантів;
- багатомовний персонал і культурна чутливість у наданні медичної допомоги.

Оцінюючи ці фактори, пов'язані з напрямком, люди можуть вибрати варіанти оздоровчого туризму, які відповідають їхнім уподобанням, потребам у лікуванні та загальним цілям оздоровлення.

Кліматотерапія. Він заснований на позитивному оздоровчому впливі метеорологічних і кліматичних факторів, характерних для обраної рекреаційної зони. Крім загального впливу на організм, він також широко використовується в дозах для сонячних ванн, морських купань і т.д. Навіть тимчасові зміни кліматичних регіонів запускають адаптаційні механізми в організмі, що в багатьох випадках призводить до лікування млявих хронічних захворювань [4, с. 198].

Бальнеотерапія. Лікування та оздоровлення відпочиваючих природними та штучними мінеральними водами. Їх вживання нормалізує склад крові і благотворно впливає на загальний стан здоров'я. Найчастіше до джерел мінеральних вод з метою оздоровчого та лікувального туризму приїжджають люди з порушеннями функцій опорно-рухового апарату, травної та серцево-судинної систем [4, с. 199].

Грязелікування. Профілактика різних захворювань шляхом зовнішнього застосування у вигляді мінералізованої глиняної речовини. Ми говоримо про глини, мулисті відкладення, торф, сульфідні грязі тощо. Інші грязелікування покращують кровопостачання шкіри, нормалізують діяльність ендокринної системи, посилюють регенеративні процеси та підвищують імунітет [4, с. 200].

Лікувально-оздоровчий туризм має багато специфічних відмінностей від інших видів дозвілля. Перш за все, незалежно від хвороби, перебування в санаторії або на курорті має тривати не менше трьох тижнів. Це мінімальний час лікування для позитивного впливу на здоров'я. По-друге, оздоровчий туризм орієнтований переважно на заможних людей, адже проживання в санаторії набагато дорожче, ніж, наприклад, пляжний відпочинок. По-третє, цей вид туризму характерний для населення старшого віку через загострення хронічних захворювань і загальне погіршення стану здоров'я.

Лікувально-оздоровчий туризм є однією з найважливіших форм туризму, яка поєднує в собі відпочинок та лікування. Існує декілька основних видів лікувально-оздоровчого туризму, кожен з яких має свої особливості та переваги. Ось деякі з них:

1. Спа-туризм фокусується на використанні мінеральних вод, грязей, кліматичних та інших природних факторів для поліпшення здоров'я. До основних послуг входять [21, с. 120]:

- Бальнеотерапія (лікування мінеральними водами);
- Грязелікування;
- Масажі;
- Термальні ванни;
- Ароматерапія.

2. Медичний туризм включає подорожі з метою отримання медичних послуг, які можуть бути дорогими або недоступними в рідній країні. Серед послуг:

- Хірургічні втручання;
- Стоматологічне лікування;
- Косметичні процедури;
- Реабілітація.

3. Фітнес-туризм орієнтований на покращення фізичної форми та загального здоров'я через активні заняття спортом та фітнес-програми. Програми можуть включати:

- Йогу та пілатес;
- Заняття в тренажерних залах;
- Групові спортивні заходи;
- Персональні тренування.

4. Кліматотерапевтичний туризм базується на використанні сприятливих кліматичних умов для лікування та профілактики захворювань. Це може

включати подорожі до морських курортів, гірських регіонів та місць з особливим мікрокліматом.

5. Екотуризм передбачає подорожі до природних ландшафтів з метою оздоровлення через контакт з природою. Часто такі подорожі включають:

- Прогулянки на природі;
- Спостереження за дикою природою;
- Риболовля;
- Відпочинок у кемпінгах.

6. Психотерапевтичний туризм орієнтований на психологічне здоров'я та включає програми для зняття стресу та психічного напруження. Включає:

- Психотерапевтичні сеанси;
- Медитація;
- Релаксаційні техніки;
- Арт-терапія.

7. Аюрведичний туризм заснований на принципах давньоіндійської медицини Аюрведа. Включає:

- Аюрведичні масажі та процедури;
- Трав'яні лікування;
- Дієтичні програми;
- Йогу та медитацію [21, с. 122].

Отже, лікувально-оздоровчий туризм представляє собою багатогранну галузь, що об'єднує різноманітні види оздоровчих програм, які спрямовані на покращення фізичного та психологічного стану людини. Спа-туризм, медичний туризм, фітнес-туризм, кліматотерапевтичний туризм, екотуризм, психотерапевтичний туризм та аюрведичний туризм – кожен з цих видів має свої унікальні методи та підходи до оздоровлення. Вибір відповідного напрямку залежить від індивідуальних потреб та вподобань туриста, а також від стану його здоров'я. Лікувально-оздоровчий туризм не лише сприяє відновленню фізичних

сил, але й надає можливість зняти стрес, покращити емоційний стан та знайти гармонію з собою і навколишнім світом.

1.3.Методика дослідження розвитку лікувально-оздоровчого туризму

Якісні методи дослідження відіграють вирішальну роль у вивченні розвитку оздоровчого туризму, надаючи поглиблене розуміння суб'єктивного досвіду та сприйняття осіб, залучених до галузі. Якісні підходи дозволяють дослідникам досліджувати нюанси, мотивацію та вподобання як постачальників медичних послуг, так і туристів, які шукають медичних послуг у різних напрямках. За допомогою таких методів, як інтерв'ю, фокус-групи та спостереження, дослідники можуть зібрати багаті та детальні дані про різні аспекти оздоровчого туризму, зокрема: рівень задоволеності пацієнтів; уявлення про якість медичної допомоги; культурні міркування в медичному туризмі; проблеми, з якими стикаються постачальники медичних послуг; процеси прийняття рішень медичними туристами [24].

Заглиблюючись у ці якісні аспекти, дослідники можуть отримати всебічне розуміння динаміки та складності в секторі оздоровчого туризму, проливаючи світло на сфери для вдосконалення та інновацій.

З іншого боку, кількісні методи дослідження пропонують структурований і систематичний підхід до аналізу розвитку оздоровчого туризму за допомогою числових даних і статистичного аналізу. Кількісні дослідження дозволяють дослідникам вимірювати та кількісно оцінювати різні аспекти оздоровчого туризму, такі як:

- кількість медичних туристів, які відвідують певний напрямок;
- економічний вплив оздоровчого туризму на місцеву економіку;
- тенденції медичних процедур, які шукають туристи;
- рівні задоволеності на основі кількісних оцінок;
- демографічні профілі медичних туристів [25].

Використовуючи опитування, анкети та статистичний аналіз, дослідники можуть визначити моделі, тенденції та кореляції, які дають цінну інформацію про зростання та вплив оздоровчого туризму в глобальному масштабі.

У певних дослідницьких контекстах змішаний підхід, що поєднує якісні та кількісні методи, може запропонувати більш повне та цілісне розуміння розвитку оздоровчого туризму.

Шляхом тріангуляції даних як з якісних, так і з кількісних джерел дослідники можуть підтверджувати висновки, досліджувати взаємозв'язки між змінними та проводити детальніший аналіз багатогранної природи оздоровчого туризму. Цей комплексний підхід дозволяє дослідникам використовувати сильні сторони як якісних, так і кількісних методів, підвищуючи достовірність і багатство результатів дослідження.

За допомогою підходу змішаних методів дослідники можуть розглянути складності та нюанси розвитку оздоровчого туризму, пропонуючи більш повну картину викликів галузі, можливостей і майбутніх перспектив.

Методи збору даних відіграють вирішальну роль у методології дослідження оздоровчого туризму, дозволяючи дослідникам збирати відповідну інформацію та ідеї для оцінки перспектив розвитку медичного та оздоровчого туризму.

У сфері досліджень оздоровчого туризму можна використовувати різні методи збору даних, зокрема:

- опитування та анкети для збору відгуків від туристів, постачальників медичних послуг та інших зацікавлених сторін;
- інтерв'ю з ключовими експертами галузі, політиками та місцевими громадами;
- обсерваційні дослідження для оцінки поведінки та переваг оздоровчих туристів;
- аналіз вторинних даних із таких джерел, як урядові звіти, академічні публікації та галузеві бази даних [18, с. 212].

Ці різноманітні методи збору даних дозволяють дослідникам отримати повне розуміння динаміки та тенденцій у секторі оздоровчого туризму, полегшуючи прийняття рішень на основі фактичних даних та стратегічне планування.

Стратегії вибірки є ще одним важливим аспектом методології дослідження оздоровчого туризму, що впливає на можливість узагальнення та достовірність результатів дослідження. У дослідженнях оздоровчого туризму дослідники можуть використовувати різні методи вибірки для відбору учасників або місць дослідження, наприклад: випадкова вибірка для забезпечення репрезентативності цільової сукупності; стратифікована вибірка для охоплення різноманітності в конкретних підгрупах; зручність вибірки з практичних причин або доступу до певних популяцій; вибірка типу «снігова куля» для виявлення ключових інформаторів за рекомендаціями від початкових учасників [18, с. 213].

Ретельно обираючи відповідні стратегії вибірки, дослідники можуть підвищити надійність і відповідність результатів своїх досліджень, надаючи цінну інформацію про розвиток і динаміку оздоровчого туризму в конкретних контекстах.

Етичні міркування відіграють вирішальну роль у дослідженнях оздоровчого туризму, керуючи дослідниками у проведенні досліджень, які підтримують принципи чесності, поваги та справедливості. Досліджуючи розвиток оздоровчого туризму, дослідники повинні дотримуватися етичних принципів і стандартів, щоб захистити права та добробут учасників, забезпечити конфіденційність і приватність, а також підтримувати достовірність результатів своїх досліджень. Деякі ключові етичні міркування в дослідженнях оздоровчого туризму включають: інформована згода: отримання добровільної та інформованої згоди від учасників; конфіденційність: захист приватності та конфіденційності інформації про учасників; конфлікт інтересів: розкриття будь-яких потенційних конфліктів інтересів, які можуть упередити дослідження; повага до культурних норм: визнання та повага культурної чутливості та переконань у дослідницькій практиці [18, с. 214].

Інтегруючи етичні міркування в методологію дослідження оздоровчого туризму, дослідники можуть проводити дослідження, які є методологічно обґрунтованими, соціально відповідальними та роблять значний внесок у розвиток знань у цій галузі.

При вивченні оздоровчого туризму основними підходами або методами є: аналітичний метод, просторовий метод, часовий (часовий) метод, формальний метод, географічний метод і культурний метод. Поряд з історичним, географічним (комплексним і проблемним), політологічним, культурологічним та іншими підходами використовуються матеріали, методи та методичні прийоми інших дисциплін. Наприклад, багато особливостей сучасного вигляду будь-якої країни, її традиції, мистецтва, самобутності народної творчості визначаються особливостями її історичного розвитку. Використання понять, термінології та певних методів історичного дослідження вважається невід'ємною частиною досліджень національного туризму [12, с. 103].

Важливим етапом дослідження є також визначення того, наскільки відоме є невідомим і наскільки воно актуальне для теорії туризму. Дослідження необхідні для визначення обсягу та характеру проблеми дослідження, тобто для пошуку важливої інформації в теоретичних джерелах [12, с. 104].

Представлення фактів за допомогою описового дослідницького підходу, що включає об'єкти чи явища, які недостатньо враховуються в туризмі. Збір і аналіз фактів включає інтерпретаційні емпіричні методи дослідження, які пояснюють причини і причинно-наслідкові зв'язки між фактами, за допомогою яких невідомі події або незвичайні результати пояснюються з точки зору відомих фактів. Метод дослідницького аналізу має критичний характер і відомий як дослідницький критичний. При цьому, окрім обов'язкових оглядово-аналітичних розділів, має бути детальна та аргументована критика проведеної роботи щодо поточної ситуації з відповідними висновками.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ В НІМЕЧЧИНІ

2.1. Передумови розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині

Німеччина може похвалитися медичними закладами світового рівня, які служать міцною основою для розвитку оздоровчого туризму в країні. Інфраструктура охорони здоров'я в Німеччині відома передовими технологіями, найсучаснішим обладнанням і спеціалізованими медичними центрами, які задовольняють широкий спектр медичних потреб.

Історичні дані підтверджують деякі популярні тенденції в оздоровчих подорожах. У Німеччині з'явилися лазні, невеликі громадські лазні і більш просторі і вишукані терми. Це великі комплекси, які включають, крім ванних кімнат, спортзали, ресторани, бібліотеки, кімнати і навіть невеликі театри. Німецькі громадські лазні стали попередниками сучасних європейських курортів. Вони поширені по всій Німеччині, а пізніше на їхній основі утворилися відомі європейські курорти, такі як Баден-Баден [9].

Наприкінці 17 століття, коли дворяни прагнули різноманітних задоволень, у Німеччині виникла нова хвиля здорових подорожей Європою. Тоді, як ніколи раніше, західні еліти змогли поєднати час, ресурси та бажання подорожувати та розважатися. Це призвело до створення (відновлення) спа-курорту «Німецьке узбережжя». Тогочасні термальні курорти чітко поєднували оздоровчий і лікувальний елементи. З одного боку, це місця для лікування хворих, з іншого – здорові люди часто приходять сюди відпочити, а не лікуватися.

Крім того, курорт є важливим культурним центром з танцювальними залами, театрами, набережними, садами та магазинами. Мета їх відвідування – знайти нових і старих знайомих, провести важливі ділові та політичні зустрічі і навіть знайти шлюбного партнера. Цікаво, що слово «здоров'я» вперше з'явилося в енциклопедичній літературі приблизно в той же час – у Словнику англійських тлумачів 1654 року воно пояснювалося як «хороше здоров'я» [3].

У 19 столітті в континентальній і прибережній Європі зросла кількість spa-курортів. З кінця 19 ст. і протягом ХХ ст. Курорти демократизуються і стають доступними не лише для могутніх і багатих. Демократичний характер водолікування став особливо очевидним у деяких європейських країнах, де водолікування стало визнаною формою реабілітаційного лікування та було інтегровано в національні системи медичного страхування.

Ідеали активного здоров'я та запобігання хворобам, а не їх лікування швидко поширилися в післявоєнній Європі. У той же час традиційна культура курорту продовжується за підтримки соціального забезпечення. Наприклад, у Німеччині кожен працівник може отримати від 4 до 6 тижнів санаторно-курортного лікування кожні 3 роки, якщо він має відповідний прийом у лікаря (така можливість була передбачена системою соціального страхування до 1997 року) [3].

Від спеціалізованих клінік, що спеціалізуються на онкології, кардіології та нейрохірургії, до реабілітаційних центрів і оздоровчих курортів, Німеччина пропонує широкий спектр медичних закладів, які надають високоякісну допомогу як вітчизняним, так і іноземним пацієнтам. Наявність медичних закладів найвищого рівня не тільки забезпечує надання виняткових медичних послуг, але й підвищує загальну привабливість Німеччини як місця для оздоровчого туризму.

На додаток до медичних закладів світового рівня, Німеччина є домом для висококваліфікованих медичних працівників, які відіграють вирішальну роль у підтримці репутації країни в галузі охорони здоров'я.

Німецькі медичні працівники, включно з лікарями, медсестрами та медичним персоналом, проходять суворе навчання та навчання, щоб гарантувати відповідність найвищим стандартам кваліфікації та професіоналізму.

Присутність кваліфікованих і досвідчених медичних працівників не тільки гарантує надання високоякісної медичної допомоги, але й вселяє впевненість у пацієнтів, які шукають лікування в Німеччині. Таке поєднання передових медичних закладів і висококваліфікованих медичних працівників робить

Німеччину основним напрямком для людей, які шукають якісні медичні послуги через оздоровчий туризм.

Прихильність Німеччини до суворого контролю якості та нормативних актів ще більше зміцнює її позицію як сприятливого місця для розвитку оздоровчого туризму [13, с. 312].

У країні дотримуються суворих стандартів і правил щодо всіх аспектів надання медичної допомоги, включаючи медичні процедури, безпеку пацієнтів, гігієнічні протоколи та етичні практики. Ці суворі заходи контролю якості гарантують, що пацієнти отримують безпечні, ефективні та надійні медичні послуги, зберігаючи при цьому цілісність і довіру до системи охорони здоров'я в Німеччині.

Відаючи пріоритет забезпеченню якості та відповідності нормативним вимогам, Німеччина не лише захищає благополуччя пацієнтів, але й розвиває репутацію досконалості та надійності у сфері оздоровчого туризму.

Однією з ключових передумов розвитку оздоровчого туризму в Німеччині є надання фінансових стимулів для постачальників медичних послуг. Пропонуючи фінансову підтримку та стимули для лікарень, клінік і закладів охорони здоров'я, які обслуговують медичних туристів, уряд Німеччини може сприяти розвитку цього сектору.

Фінансові стимули можуть мати різні форми, такі як податкові пільги, субсидії на розвиток інфраструктури або гранти на спеціалізовані навчальні програми для медичних працівників, які займаються медичним туризмом. Ці стимули не тільки залучають більше постачальників медичних послуг до участі в медичному туризмі, але й підвищують загальну якість і конкурентоспроможність медичних послуг Німеччини на світовому ринку [13, с. 313].

Для подальшого просування медичного туризму державні установи Німеччини можуть відігравати вирішальну роль у підвищенні обізнаності та полегшенні вступу міжнародних пацієнтів до системи охорони здоров'я.

Співпрацюючи з туристичними радами, посольствами та міжнародними торговельними організаціями, урядові установи можуть активно рекламувати послуги охорони здоров'я країни серед потенційних медичних туристів у всьому світі. Ця акція може включати:

- демонстрація передових медичних технологій і методів лікування Німеччини;
- підкреслення кваліфікації та досвіду німецьких медичних працівників;
- надання інформації щодо візових процедур, варіантів розміщення та організації поїздок для медичних туристів;
- пропонувати послуги підтримки для мовного перекладу та культурної інтеграції [16, с. 79].

Активно просуваючи медичний туризм, державні установи можуть позиціонувати Німеччину як кращий напрямок для людей, які шукають високоякісні медичні послуги за кордоном.

Співпраця з міжнародними страховими компаніями є ще одним важливим аспектом, який може стимулювати розвиток оздоровчого туризму в Німеччині. Завдяки партнерству зі страховими компаніями з різних країн медичні заклади Німеччини можуть розширити базу своїх пацієнтів і залучити осіб, які шукають медичне лікування, яке покривається їхніми страховими полісами. Ця співпраця може спростити процес оплати, запропонувати економічно ефективні варіанти лікування та забезпечити якісне обслуговування пацієнтів з інших країн.

Крім того, працюючи з міжнародними страховими компаніями, Німеччина може зміцнити свої позиції як провідного напрямку медичного туризму, зміцнюючи свою репутацію передового постачальника послуг охорони здоров'я.

Багата культурна спадщина Німеччини та різноманітні туристичні об'єкти служать міцною основою для розвитку оздоровчого туризму в країні. Завдяки потужній культурній спадщині та широкому спектру цікавих заходів Німеччина щорічно приваблює значну кількість туристів, що робить її одним із найкращих туристичних напрямків у Європі.

Основні туристичні центри країни, такі як Берлін, Мюнхен і Франкфурт, пропонують поєднання історичних пам'яток, архітектурних чудес і яскравого культурного досвіду, створюючи унікальну привабливість для здорових туристів, які шукають цілісного досвіду подорожі. Ці культурні пам'ятки не тільки надають відвідувачам незабутні враження, але й сприяють загальному самопочуттю та розслабленню здорових туристів, які бажають зануритися в красу та історію Німеччини [16, с. 80].

Оздоровчі та спа-центри Німеччини відіграють вирішальну роль у залученні оздоровчих туристів, які шукають релаксації, омолодження та цілісного оздоровлення. Країна відома своїми спа-курортами світового класу, термальними ваннами та оздоровчими центрами, які пропонують широкий спектр процедур і терапій, спрямованих на сприяння фізичному, психічному та емоційному благополуччю.

Від традиційних спа-процедур до інноваційних оздоровчих програм, оздоровча індустрія Німеччини задовольняє різноманітні потреби оздоровчих туристів, які прагнуть покращити своє здоров'я та якість життя. Інтеграція сучасної медичної практики з давніми традиціями лікування в цих закладах забезпечує комплексний підхід до здоров'я та благополуччя, що робить Німеччину популярним місцем для мандрівників, які піклуються про своє здоров'я.

Окрім культурних пам'яток і оздоровчих пропозицій, Німеччина виділяється в оздоровчому туризмі, інтегруючи практики традиційної та альтернативної медицини в свою систему охорони здоров'я.

Прагнення країни до цілісного здоров'я та благополуччя відображається в її підході до охорони здоров'я, який поєднує звичайні медичні процедури з додатковими методами лікування, такими як натуропатія, акупунктура та фітотерапія [27].

Ця інтеграція дозволяє туристам-оздоровчим досліджувати широкий спектр методів оздоровлення та вибирати індивідуальні плани лікування, які відповідають їхнім уподобанням і переконанням. Застосовуючи як традиційну,

так і альтернативну медицину, Німеччина пропонує унікальний і комплексний досвід охорони здоров'я, який виділяє її як провідне місце для оздоровчого туризму в Європі.

Лікувально-оздоровчий туризм є одним із найважливіших сегментів туристичної індустрії Німеччини, що має глибокі історичні корені та потужний економічний потенціал. Для розуміння передумов його розвитку необхідно врахувати кілька ключових аспектів [27]:

1. Історичні фактори:

– Німеччина має багату історію курортів та оздоровчих центрів, що виникли ще в середні віки. Відомі курорти, такі як Баден-Баден, Вісбаден та Бад-Кіссінген, мають тривалу традицію залучення відвідувачів завдяки своїм природним лікувальним ресурсам.

– В період XIX століття багато німецьких курортів стали популярними місцями відпочинку для європейської аристократії та інтелігенції, що сприяло їхньому розвитку та інфраструктурному вдосконаленню.

2. Природні ресурси:

– Німеччина багата на термальні та мінеральні джерела, які використовуються для лікування різних захворювань та загального зміцнення здоров'я. Ці джерела знаходяться у мальовничих регіонах, що додатково приваблює туристів.

– Гірські масиви, ліси та озера створюють ідеальні умови для рекреаційного відпочинку та реабілітації.

3. Економічні фактори:

– Розвиток лікувально-оздоровчого туризму сприяє економічному зростанню регіонів, створенню нових робочих місць та підвищенню рівня життя місцевого населення.

– Підтримка з боку держави, включаючи інвестиції в інфраструктуру та маркетинг, сприяє залученню як внутрішніх, так і іноземних туристів.

5. Соціальні та демографічні фактори:

– Зростання інтересу до здорового способу життя та профілактики захворювань серед населення сприяє популяризації лікувально-оздоровчого.

– Старіння населення Європи, включаючи Німеччину, збільшує попит на медичні та оздоровчі послуги, що надаються на курортах.

6. Медичні та наукові досягнення:

– Високий рівень медичного обслуговування та наявність кваліфікованих фахівців сприяють розвитку медичного туризму.

– Постійне впровадження новітніх методик лікування та реабілітації, а також тісна співпраця з науково-дослідними інститутами забезпечують високу якість послуг [27].

Таким чином, розвиток лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині базується на поєднанні історичних традицій, природних ресурсів, економічних стимулів, соціально-демографічних тенденцій та наукових досягнень. Ці передумови створюють міцний фундамент для подальшого зростання цього важливого сектору туристичної індустрії.

Отже, Німеччина має всі передумови для успішного розвитку оздоровчого туризму. Завдяки своїм медичним закладам світового рівня, висококваліфікованим медичним працівникам і суворим заходам контролю якості Німеччина пропонує першокласну інфраструктуру охорони здоров'я та стандарти якості. Крім того, державна підтримка через фінансові стимули, просування медичного туризму та співпрацю з міжнародними страховими компаніями ще більше підвищує перспективи оздоровчого туризму в країні. Крім того, багата культурна спадщина Німеччини, різноманітні туристичні об'єкти, оздоровчі та спа-центри, а також інтеграція традиційної та альтернативної медицини роблять Німеччину привабливим місцем для оздоровчих туристів, які шукають цілісного благополуччя. Загалом, прагнення Німеччини до досконалості в галузі охорони здоров'я, державна підтримка та різноманітні пропозиції роблять її перспективним центром для розвитку оздоровчого туризму в майбутньому.

2.2.Характеристика сучасного стану лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині

Німеччина не тільки цікава країна для відвідування, але й одна з країн з найсучаснішими медичними технологіями та розвиненою медичною системою, яка може забезпечити реабілітацію та лікування важких захворювань. Рівень розвитку медицини в Німеччині приваблює своєю високою якістю туристів з пострадянських країн. Німеччина, в свою чергу, не є недорогою країною, але її ціни привабливі, наприклад, для громадян Америки. Громадяни інших розвинутих країн, так званого першого світу, можуть отримати послуги дешевше, ніж вдома, і якість не гірша. Наприклад, операція серцевого шунтування може коштувати до 130 000 доларів США в Сполучених Штатах, але лише від 40 000 до 70 000 доларів США в Німеччині [9].

Різні країни можуть запропонувати якісні послуги в різних сферах, таких як трансплантація органів, естетика, реабілітація, стоматологія, але часто ці країни мають вузький спектр спеціальностей. У свою чергу, в Німеччині ви можете отримати якісну допомогу в багатьох сферах медицини, включаючи лікування раку, безпліддя, кардіохірургію, неврологію та нейрохірургію, лікування нирок, офтальмологію тощо. Німеччина також є чудовим місцем для діагностики та повного обстеження здоров'я.

Відстежуйте світовий ринок медичного та оздоровчого туризму, що дозволить вам відстежувати та розуміти глобальні тенденції розвитку галузі, позицію Німеччини на міжнародному ринку, а також переваги та проблеми внутрішнього медичного та оздоровчого туризму. В останні роки (2021-2022) глобальні туристичні подорожі охоплювали в середньому понад 900-920 мільйонів пасажирів щороку, що еквівалентно приблизно 13-14% світового населення [41].

Крім того, причина більш ніж половини міжнародних поїздок – це відпочинок. За останні п'ять років ділові поїздки становили трохи більше 15%, а більше 25% (близько 245-250 млн поїздок) були з інших причин, таких як відвідування родичів і друзів, релігійні паломництва, здоров'я тощо. Остання

категорія охоплює туристів, які подорожують з лікувальною та рекреаційною метою [37].

Оздоровчий відпочинок в СПА і велнес-центрах - бізнес, орієнтований в майбутнє. Згідно зі статистикою TUI AG, одного з найбільших в Європі туристичних концернів, сьогодні близько 40% громадян Німеччини цікавлять оздоровчі тури [38].

У Німецькій курортній асоціації передбачають, що попит на лікувально-оздоровчі тури збільшиться у чотири рази до 2015 року, що є типовою тенденцією для всієї Європи. Згідно з Європейською курортною асоціацією (ESPA), близько 20 мільйонів європейців відвідують курорти принаймні один раз на рік.

Згідно з даними НДІ ринкової економіки у Франкфурті, близько однієї третини туристів Німеччини відвідують спа- і велнес-центри, що приносить німецьким курортам дохід у розмірі 17-19 мільярдів євро щорічно. У Німеччині проживає приблизно 83 мільйони людей, і тут функціонує близько 7500 спа- і велнес-готелів, які приносять щорічний дохід більше ніж 1 мільярд євро. Крім того, в країні спостерігається щорічне зростання попиту на тури в спа-центри на 10%, що складає 10% від загальної кількості іноземних туристів, або 11 мільйонів осіб, які річно прибувають на альпійські курорти для збереження здоров'я [8, с. 68].

Сегмент оздоровчого туризму складає до 15% від загального міжнародного ринку відпочинку (що означає, що понад 38 мільйонів осіб у 2021 році подорожували з метою оздоровлення). Варто відзначити, що спа-лікувальний туризм зростає найшвидше серед усіх секторів туризму: Світовий Банк зауважує, що галузь збільшується на приблизно 30% щорічно, тоді як туристична індустрія в цілому росте в середньому на 4-5% щороку.

Як впливає зі звітів «The Global Spa Economy» за 2021-2022 роки, доходи від діяльності спа-закладів у Німеччині в середньому протягом року становили близько 6-8 млрд. дол. [35].

Крім того, міжнародні експерти пов'язують спа-лікувальний туризм з іншими галузями економіки, які також сприяють популяризації концепції здорового способу життя та благополуччя (наприклад, індустрія краси, фітнес, медицина велнесу та здорове харчування). Ці галузі створюють глобальний ринковий сегмент, який перевищив за обсягом 100 мільйонів доларів починаючи з 2016 року.

Згідно з експертами Global Spa Summit, приблизно 88% спа-подорожей (тобто подорожей тривалістю понад одну ніч, коли головною мотивацією мандрівників є отримання спа-послуг) здійснюються в межах країн їх проживання, а 12% мають міжнародний характер. У 2021 році діяльність світових спа принесла майже 49 мільярдів доларів доходу та забезпечила роботою 1,25 мільйонів працівників. Найбільш значимою при цьому є діяльність денних спа та спа-готелів/курортів.

У поданій нижче таблиці сконцентровані дані щодо функціонування спа-лікувального сегменту галузі у Німеччині.

Таблиця 2.1.

Порівняльні показники лікувально-оздоровчого туризму у Німеччині 2022 року [32]

Показники лікувально-оздоровчого туризму	Показники			
	Пн. Німеччини	Пд. Німеччини	Зх. Німеччини	Сх. Німеччини
Завантаженість лікувального кабінету	37%	27%	32%	31%
Коефіцієнт продуктивності терапевтів	42%	33%	49%	43%
Середня ціна спа-процедури (дол. США)	77\$	87\$	109\$	111\$
Дохід за хв. роботи (дол. США)	0,32	0,29	0,59	0,54
Показник залучення гостей готелю	64%	53%	72%	53%

Останнім часом в Німеччині спостерігається зростання професіоналізму у лікувально-оздоровчому туризмі, що стало можливим завдяки створенню галузевих асоціацій. Важливо відзначити, що ці асоціації об'єднують як традиційні лікувальні спа, так і сучасні спа-готелі/курорти. Це свідчить про існування єдиного спа-кластера, який використовує єдину маркетингову стратегію та менеджерську політику.

Німеччина входить до числа найбільших світових ринків спа-послуг за обсягом доходів, кількістю спа-закладів та їх персоналом. У 2022 році тут функціонувало 4 618 спа-закладів, які здійснювали оборот у розмірі 3,36 мільярда доларів та забезпечували зайнятість для 106 768 осіб [35].

Європейською СПА Асоціацією (ESPA) задекларовано 18 млн. ночівель у німецьких спа-закладах. Показовим є те, що більше половини кількості ночівель (100 млн.) припадає на Німеччину.

Таблиця 2.2

Спа-інфраструктура у Німеччині, 2022 [35]

	Розрахункова кількість спа-закладів	Розрахункова вартість доходів від спа-закладів (млрд. дол.)	Розрахункова кількість працюючих у спа-закладах
Денні/клубні/салонні спа	5 935	1,56	237 482
Спа готелі/курорти	298	0,62	84 129
Спа дестинації та оздоровчі курорти	204	0,94	91 981
Медичні спа	416	0,86	9 252
Інші спа	265	0,38	18 924
Разом	6 618	8,36	441 768

Таблиця 2.3, яка представлена нижче, чітко демонструє, що статистика спалікувального сектору, що веде Global SPA Summit, не враховує традиційні санаторно-курортні заклади на теренах колишнього СРСР. Федеральна служба державної статистики Німеччини підраховує близько 5 тисяч санаторно-курортних закладів у країні. Однак ні статистика, ні усталена ідеологія лікування в Німеччині не включають санаторії до складу спа-сектору — зміни

відбуваються лише на рівні приватного спа-лікувального бізнесу, який швидко розвивається.

Очевидно, що загальна світова статистика Global Spa Summit не враховує дані про понад 3 тисячі санаторно-курортних закладів у Німеччині, де є близько 500 тисяч ліжокмісць.

Таблиця 2.3

Найбільші спа-ринки Європи, 2011 [35].

	Оціночна кількість спа-закладів	Оціночна вартість доходів від спа-закладів (млрд. дол. США)
Німеччина	3 973	3 841,5
Франція	2 748	2 296,0
Італія	2 396	2 235,3
Великобританія	2 465	1 723,4
Іспанія	1 814	1 526,1
Австрія	997	1 218,3
Росія	1 620	822,5
Швейцарія	553	701,2
Греція	470	423,2
Нідерланди	505	365,0

Німеччина виступає як провідна спа-дестинація у Європі. Через те, що значна частина клієнтів у спа-індустрії Німеччини – місцеві туристи, держава активно підтримує розвиток спалікувального туризму та концепцій спа-велнесу за допомогою реклами та маркетингових заходів.

У зв'язку з цим, Німеччина становить як конкурента, так і потенційного постачальника туристів для спа-індустрії України загалом та для Криму зокрема. Популяризація як традиційних, так і сучасних концепцій спа-велнес серед населення Німеччини сприяє підсиленню маркетингових кампаній багатьох спа-дестинацій по всьому світу, які спрямовані на цей сегмент ринку.

У дослідженні Cockerell and Trew вказується, що у складі спа-туристів з Німеччини жінки трохи переважають чоловіків, проте це співвідношення відповідає відповідному співвідношенню у загальній структурі населення

Німеччини. Також у цьому джерелі відзначається, що інтерес німців до спа-лікувального туризму зростає із віком [29].

Так як німецька система охорони здоров'я все ще підтримує відвідування німцями спа-лікувальних закладів, залежність попиту від доходів не є домінуючою фактором у спа-лікуванні в Німеччині. Однак поступове зменшення субсидій поступово збільшує вплив рівня доходів, що з часом може призвести до ситуації, подібної до інших європейських ринків, де більшість спа-туристів належать до категорії осіб з середніми або вищими доходами.

Згідно з дослідженням Угорської ради з туризму (KPMG), в Німеччині існує високий рівень «спа-культури», через що багато спавідвідувачів у Європі, які прагнуть оздоровлення та велнесу, є саме з Німеччини. Дослідження Асоціації спа-курортів Австрії, яке проведено в рамках Стратегії австрійських термальних спа на 2021 рік, вказує на збільшення кількості клієнтів австрійських спа серед осіб з Німеччини у віковій групі понад 50 років (так звані «сеньйори»), тоді як популярність серед цільової групи нової генерації (сім'ї з дітьми, молодь і т.д.) трохи зменшується. Це, зокрема, пов'язано з демографічними змінами: з 1972 по 2004 рік старша вікова група в Німеччині зросла майже удвічі (на 84%).

У 2021 році основними факторами, які вплинули на рішення німців щодо подорожей, були відпочинок/рекреація та сонце/пляж. Лише 3,5% німців вказали мотивацію велнесу/лікування/здоров'я (це вище середнього показника Європи, який становить 3%) [25].

Однак при виборі відпочинку також враховуються інші фактори, такі як розумне поєднання якості і ціни (46%), безпека (14%) і якість обслуговування (11%).

Крім того, що Німеччина є ключовим ринком для спа-лікувальної індустрії в Європі, ця країна є найбільшим постачальником туристів усіх категорій у Європейському Союзі (що впливає з обсягу ночівель та рівня витрат) [25].

Згідно з даними Німецького федерального офісу статистики, у 2020 році німці здійснили понад 44,7 мільйонів подорожей тривалістю понад 4 дні, витративши при цьому 64,3 мільярди євро. Приблизно чверть усіх цих

подорожей (24%) була заброньована онлайн німецькими туристами. Цей показник свідчить про те, що німецький туристичний ринок є досить доступним для постачальників туристичних послуг [26].

У 2020 році, незважаючи на світову економічну кризу внаслідок пандемії, німці виявилися серед переможців: після тривалого зниження внутрішній туризм в Німеччині знову зайняв важливе місце, складаючи 32,5% від усіх подорожей німців. Внутрішній туризм у цьому році став так само популярним, як у 1990 році (після об'єднання Німеччини) [26].

Серед основних споживчих пріоритетів німців перше місце займає відпочинок (59%), у той час як витрати на проживання, здоров'я та харчування становлять відповідно 54%, 50% та 54%.

У 2022 році дослідження Європейської комісії виявило, що для 4,5% німців основними мотивами для відпочинку в 2021 році були «велнес, оздоровлення та спа» (що перевищує середньоєвропейський показник у 3,3%), тоді як для 48% німців основними мотивами були просто «відпочинок та рекреація». Це саме дослідження також показало, що для німців важливими факторами при виборі місця відпочинку є ціна (36%), розумне співвідношення ціни та якості, стан навколишнього середовища та соціальні аспекти (по 14%). У той же час для молоді в Німеччині важливими є хороше співвідношення ціни та якості, цікаві міста, привітні місцеві жителі та смачна кухня [36].

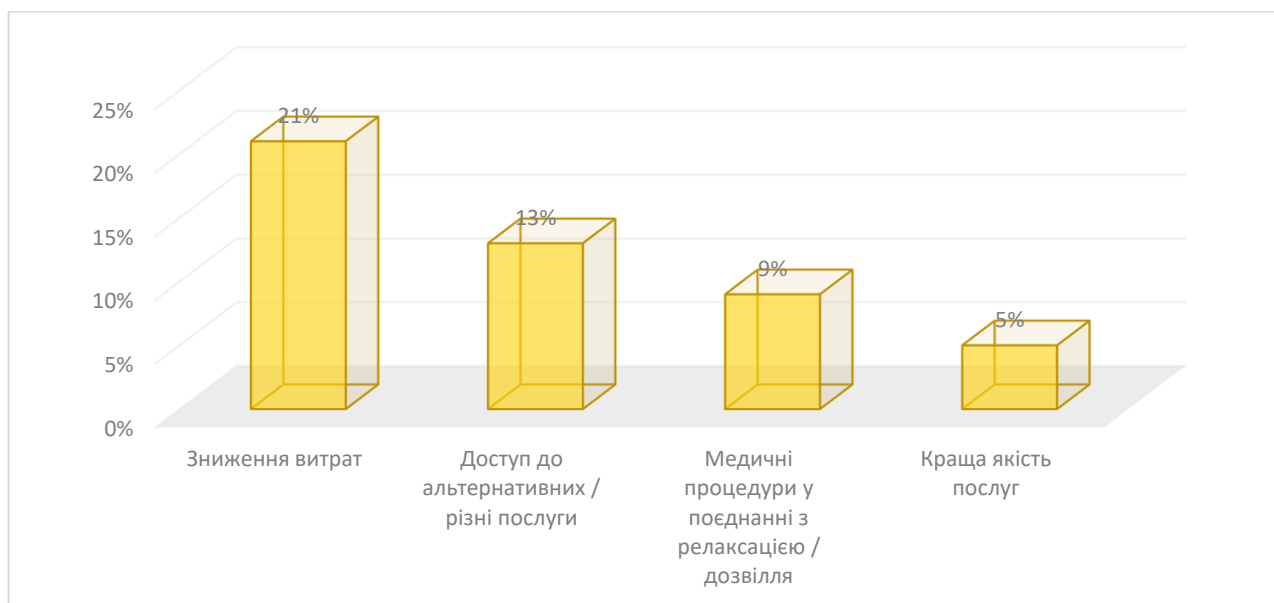

Рис. 2.2. Основні мотиви у лікувально-оздоровчому туризмі Німеччини [36]

Еволюція ринкової пропозиції на європейському ринку спа-лікувального туризму є наслідком зміни потреб споживачів.

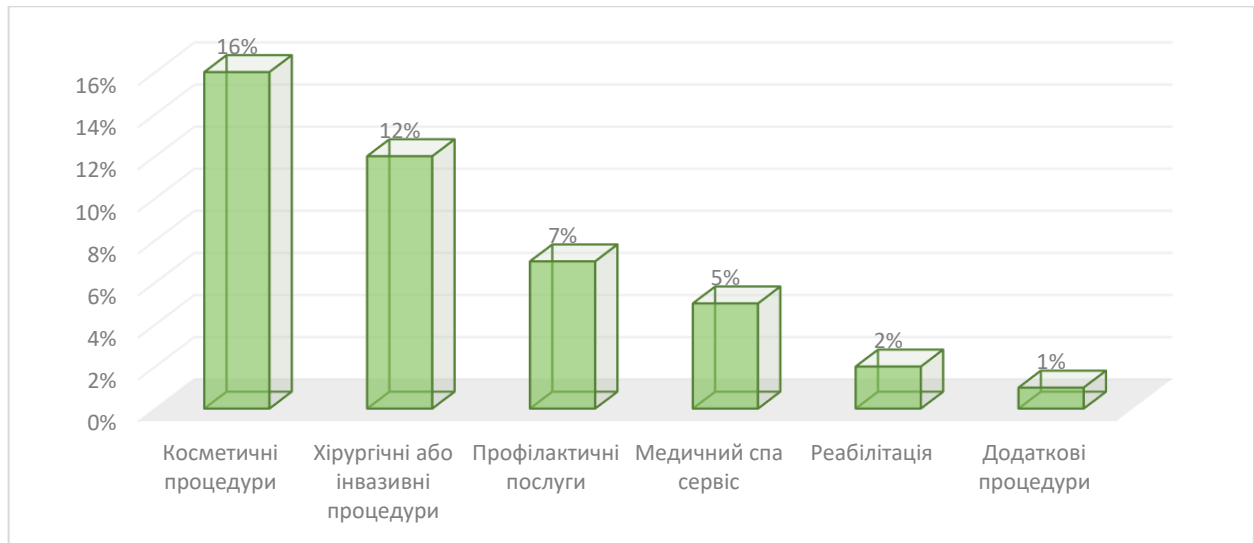

Рис. 2.3. Основні види послуг, які потребують туристи у лікувально-оздоровчій сфері Німеччини [41]

Отже, традиційний медичний туризм, спрямований на лікування існуючих захворювань та покращення здоров'я, спостерігає зниження популярності в Європі. Цей спад обумовлений демографічними змінами, економічними факторами та змінами у способі життя. Зокрема, старіння традиційних клієнтів медичного туризму та зменшення кількості молодших осіб, які замінюють їх. У той же час, в країнах Європи, зокрема в Німеччині, набув популярності медичний лікувальний туризм, особливо відомий якістю спа-клінік. Тут надаються терапевтичні та оперативні послуги для пацієнтів з медичними показаннями та тих, хто бажає виправити своє тіло. Німеччина є одним з найбільших ринків спа-послуг у світі за кількістю спа-закладів, їх доходами та кількістю працівників. У 2022 році тут налічувалося 4 618 спа-закладів, які отримували доходи на суму 3,36 млрд. доларів і забезпечували місця праці для 106 768 осіб. Німеччина є найголовнішою спа-дестинацією в Європі. Оскільки значна частина споживачів спа-галузі в Німеччині є внутрішніми туристами, спалікувальний туризм та спа-велнес концепції отримали значну підтримку на державному рівні через промоційні та маркетингові заходи.

2.3. Аналіз інфраструктури лікувально-оздоровчого туризму Німеччини

Німеччина може похвалитися високоякісними медичними закладами та послугами, які утворюють надійну інфраструктуру для підтримки оздоровчого туризму. Медична галузь країни добре розвинена, пропонуючи широкий спектр медичних послуг, адаптованих як до внутрішніх, так і до іноземних пацієнтів, які шукають лікування або оздоровлення. Система охорони здоров'я Німеччини визнана своєю досконалістю та ефективністю: лікарні, клініки та оздоровчі центри оснащені найсучаснішим обладнанням і укомплектовані висококваліфікованими медичними працівниками.

Наявність таких медичних закладів найвищого рівня гарантує, що особи, які відвідують Німеччину з медичною метою, матимуть доступ до лікування та догляду світового рівня, що сприяє репутації країни як головного місця для оздоровчого туризму.

Одним із ключових стовпів інфраструктури оздоровчого туризму Німеччини є її спеціалізований медичний персонал і досвід. У країні працює кваліфікована робоча сила медичних працівників, включаючи лікарів, хірургів, спеціалістів і терапевтів, які мають великий досвід і знання в різних галузях медицини.

Наявність такого спеціалізованого медичного персоналу гарантує, що пацієнти отримають індивідуальну та високоякісну допомогу, адаптовану до їхніх конкретних медичних потреб та вподобань. Незалежно від того, чи шукають ви лікування складних захворювань, факультативні процедури чи оздоровчі послуги, пацієнти можуть скористатися знаннями та навичками німецьких медичних працівників, покращуючи загальний досвід оздоровчого туризму в країні [9].

Інфраструктура Німеччини, що підтримує оздоровчий туризм, додатково зміцнюється її передовими медичними технологіями та інноваційними методами лікування. Країна знаходиться в авангарді медичних інновацій, постійно інвестуючи в передові технології, дослідження та лікування, щоб забезпечити пацієнтам найкращі результати в галузі охорони здоров'я.

Від найсучаснішого діагностичного обладнання до революційних методів лікування, Німеччина пропонує доступ до передових медичних рішень, які можуть бути недоступні в інших регіонах. Цей фокус на медичних технологіях та інноваціях не тільки покращує якість медичної допомоги, що надається пацієнтам, але й приваблює людей, які шукають спеціалізованого лікування та медичної експертизи, позиціонуючи Німеччину як провідне місце для оздоровчого туризму.

Німеччина має значний потенціал для просування лікувально-оздоровчого туризму. На її території є всі необхідні ресурси, такі як бальнеологічні, грязьові та кліматичні, для ефективного функціонування закладів, які надають медичні та оздоровчі послуги [9].

В таблиці 2.4 показано динаміку туристичних потоків в Німеччині.

Таблиця 2.4.

Показники кількості туристів, обслужованих туроператорами та турагентами, за видами туризму в Німеччині за 2020-2022 рр. (осіб) [35]

Роки	Кількість туристів, обслужованих туроператорами та турагентами - усього	Із загальної кількості туристів:		
		іноземні туристи	туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	внутрішні туристи
2020	4 272 070	74 303	3 763 794	433 973
2021	6 132 097	86 840	5 524 866	520 391
2022	2 360 278	11 964	2 125 702	222 612
Відхилення 2021/2020 рр.:				
- абсолютне, (+; -)	1 860 027	12 537	1 761 072	86418
- відносне, %	143,5	116,9	146,8	119,9
Відхилення 2022/2021 рр.:				
- абсолютне, (+; -)	-3 771 819	-74 876	-3 399 164	-297 779
- відносне, %	-61,5	-86,2	-61,5	-57,2

Згідно з таблицею 2.4, кількість туристів, обслужованих туроператорами та турагентами, у 2021 році порівняно з 2020 роком зросла на 1 860 027 осіб (43,5%),

але у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшилась на 3 771 819 осіб (61,5%). З цієї кількості: кількість виїжджаючих громадян у 2022 році в порівнянні з 2021 роком скоротилась на 3 399 164 осіб (61,5%); кількість іноземних та внутрішніх туристів зменшилась на 74876 осіб (86,2%) та 297779 осіб (51,8%) відповідно. Причиною цього спаду стали карантинні обмеження, які були введені через загрозу поширення COVID-19. Кордони для іноземних громадян були закриті протягом тривалого часу, і було обмежено авіаційне, залізничне та автобусне сполучення між українськими містами та регіонами.

Пандемія COVID-19 спричинила значні зміни і в організації роботи індустрії лікувально-оздоровчих послуг (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Показники кількості закладів лікувально-оздоровчої сфери в
Німеччині за 2020-2022 рр. (од.) [35]**

Заклади	Роки:			Відхилення:			
	2020	2021	2022	абсолютне (+; -)		відносне, %	
				2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Санаторії та пансіонати з лікуванням	309	291	284	-18	-7	-5,8	-2,4
у % від загальної кількості	2,7	2,6	2,7	-	0,1	x	x
Дитячі заклади оздоровлення	333	244	241	-89	-3	-26,7	-1,2
у % від загальної кількості	2,9	2,2	2,3	-0,7	0,1	x	x
Дитячі заклади відпочинку	9 410	9 084	8 567	-326	-517	-3,5	-5,7
у % від загальної кількості	81,0	82,1	81,9	1,1	-0,2	x	x
Санаторії-профілакторії	79	63	55	-16	-8	-20,3	-12,7
у % від загальної кількості	0,7	0,6	0,5	-0,1	0,01	x	x
Бальнеологічні лікарні, грязелікарні, бальнеогрязе лікарні	3	3	3	-	-	-	-
у % від загальної кількості	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	x	x
Будинки та пансіонати відпочинку	76	73	67	-3	-6	-3,9	-8,2
у % від загальної кількості	0,7	0,7	0,6	-	0,01	x	x
Бази та інші заклади	1 399	1 295	1 235	-104	-60	-7,4	4,6

відпочинку							
у % від загальної кількості	12,0	11,7	11,8	-0,3	0,1	x	x
Оздоровчі заклади 1-2 денного перебування	11	10	6	-1	-4	-9,1	-40,0
у % від загальної кількості	0,1	0,1	0,1	-	-	x	x
Разом	11 620	11 063	10 458	-557	-605	-4,8	-5,5

Згідно з інформацією з таблиці 2.5, в Німеччині у 2022 році діяло 10 458 закладів лікувального та оздоровчого спрямування, зокрема: 284 санаторії та пансіонатів із лікуванням, 55 санаторіїв-профілакторіїв, 67 будинків і пансіонатів для відпочинку, 1 235 баз та інших закладів для відпочинку; також 8 808 дитячих закладів для оздоровлення та відпочинку [35].

У 2022 році близько 70% об'єктів санаторно-курортного комплексу Німеччини перебували у приватній власності, у державній та комунальній – 30%. Кількість закладів у лікувально-оздоровчій сфері в Німеччині зменшилась за всіма видами у 2021 році на 557 одиниць (4,8%) порівняно з 2020 роком, а у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 605 одиниць (5,5%). Головними причинами цього зменшення є зниження платоспроможності населення та міграційні процеси.

Отже, унаслідок жорстких карантинних обмежень, що були введені в Німеччині та більшості країн у першому кварталі 2022 та 2023 років, практично всі заклади, що приймали туристів, включаючи ті, що надавали лікувально-оздоровчі послуги, припинили свою діяльність. Навесні 2020 року було послаблено карантинні обмеження, і туристичний потік почав поступово відновлюватись. На кінець 2022 року в структурі закладів лікувально-оздоровчої сфери Німеччини найбільшу частку склали бази та інші заклади відпочинку (11,8%), тоді як бальнеологічні лікарні мали найменшу питому вагу (0,01%).

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ В НІМЕЧЧИНІ

3.1. Проблеми розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині

Однією з ключових проблем інфраструктури, яка перешкоджає розвитку оздоровчого туризму в Німеччині, є наявність і якість медичних закладів. Незважаючи на те, що Німеччина відома своєю розвиненою системою охорони здоров'я та медичним досвідом, забезпечення доступності цих послуг для обслуговування туристів із здоров'ям може бути складним завданням.

Щоб залучити іноземних відвідувачів, які шукають медичне лікування або оздоровчі послуги, Німеччина повинна вирішити такі проблеми, пов'язані з медичними закладами:

- спеціалізовані послуги: пропонуються спеціалізовані медичні процедури та процедури, адаптовані до потреб оздоровчих туристів;
- мовна підтримка: надання мовної допомоги та послуг усного перекладу для пацієнтів з різним мовним походженням;
- технологічні досягнення: інвестиції в передові медичні технології та обладнання для підтримки високих стандартів лікування;
- відповідність нормативним вимогам: забезпечення відповідності міжнародним стандартам і правилам охорони здоров'я для зміцнення довіри серед іноземних пацієнтів [39].

Покращення доступності та якості медичних закладів, призначених для оздоровчого туризму, може підвищити репутацію Німеччини як головного місця для мандрівників із медичною метою.

Доступність і транспорт відіграють вирішальну роль в успіху оздоровчого туризму, але вони становлять серйозні проблеми в контексті Німеччини.

Незважаючи на те, що країна може похвалитися хорошою транспортною мережею, включаючи аеропорти, залізниці та автомагістралі, забезпечення безперервного доступу до медичних установ і оздоровчих центрів для іноземних відвідувачів може бути складним. Щоб вирішити проблеми інфраструктури,

пов'язані з доступністю та транспортом у розвитку оздоровчого туризму, Німеччині необхідно враховувати такі фактори [40]:

- транспортне сполучення: покращення зв'язку між основними аеропортами, медичними закладами та туристичними напрямками.

- громадський транспорт: покращення доступності та надійності варіантів громадського транспорту для пацієнтів та їхніх супутників.

- пакети медичного туризму: співпраця з постачальниками транспортних послуг, щоб запропонувати інклюзивні пакети медичного туризму, які покривають організацію подорожей.

- стандарти доступності: забезпечення відповідності медичних закладів і приміщень стандартам доступності для пацієнтів з проблемами пересування.

Відаючи пріоритет покращенню доступності та транспортної інфраструктури, Німеччина може залучити ширший спектр оздоровчих туристів і покращити загальний досвід відвідувачів.

Послуги з розміщення та гостинності є важливими компонентами досвіду оздоровчого туризму, але вони створюють проблеми для розвитку оздоровчого туризму в Німеччині.

Забезпечення комфортного та гостинного розміщення, а також персоналізованих гостинних послуг має вирішальне значення для забезпечення благополуччя та задоволення туристів, які займаються оздоровленням. Щоб подолати інфраструктурні проблеми, пов'язані з розміщенням і гостинністю, Німеччина повинна зосередитися на наступних аспектах [40]:

- різноманітні варіанти розміщення: пропонується широкий вибір розміщень, включаючи готелі, курорти та оздоровчі заклади, відповідно до різних уподобань і бюджетів.

- культурна чутливість: навчання персоналу гостинності бути чутливим до культурних особливостей і уважним до потреб міжнародних гостей.

- оздоровчі програми: інтеграція оздоровчих програм і заходів у пропозиції розміщення для сприяння релаксації та омолодженню.

– послуги підтримки пацієнтів: надання послуг консьєржа та підтримки туристів-оздоровчих туристів, які орієнтуються на медичні прийоми та лікування [40].

Підвищуючи якість розміщення та гостинних послуг, адаптованих до оздоровчих туристів, Німеччина може підвищити свою позицію як провідного напрямку для медичних та оздоровчих подорожей.

Значною регуляторною перешкодою, яка стримує розвиток оздоровчого туризму в Німеччині, є суворі вимоги до ліцензування та сертифікації. Щоб працювати як постачальник медичних послуг для міжнародних пацієнтів, заклади повинні відповідати певним стандартам і отримати різні сертифікати. Ці вимоги спрямовані на забезпечення якості та безпеки медичних послуг, що надаються туристам, які шукають медичну допомогу в Німеччині.

Однак складний і трудомісткий характер отримання цих ліцензій може стримувати постачальників медичних послуг від участі в ініціативах з оздоровчого туризму. Крім того, різні правила в різних регіонах Німеччини можуть ще більше ускладнити процес, створюючи перешкоди для безперервного розвитку оздоровчого туризму в країні.

Страховання та правові проблеми також становлять проблеми для розвитку оздоровчого туризму в Німеччині. Іноземні пацієнти, які шукають лікування за кордоном, часто стикаються з невизначеністю щодо страхового покриття та правового захисту в країні перебування.

Відсутність чіткості та стандартизованих процедур для страхових претензій і правової допомоги може стримати потенційних туристів-оздоровчих від вибору Німеччини як місця призначення для отримання медичної допомоги. Вирішення цих проблем і встановлення прозорих інструкцій щодо страхового покриття та законних прав для іноземних пацієнтів є важливими кроками на шляху сприяння розвитку оздоровчого туризму в Німеччині [27].

Відповідність міжнародним стандартам є ще одним важливим аспектом, який впливає на розвиток оздоровчого туризму в Німеччині. На все більш глобалізованому ринку охорони здоров'я дотримання міжнародних стандартів і

найкращих практик має важливе значення для залучення та утримання міжнародних пацієнтів. Заклади, що пропонують медичні послуги туристам, повинні відповідати визнаним стандартам якості, щоб гарантувати безпеку та задоволення пацієнтів.

Однак розбіжності між національними правилами та міжнародними стандартами можуть створювати перешкоди для входу на ринок для постачальників медичних послуг, які бажають брати участь в оздоровчому туризмі. Спрощення правил і сприяння узгодженню з міжнародними нормами може підвищити конкурентоспроможність Німеччини в секторі оздоровчого туризму та підтримати її позицію як кращого місця призначення для медичних мандрівників.

Однією з ефективних стратегій розвитку оздоровчого туризму в Німеччині є налагодження співпраці з міжнародними постачальниками медичних послуг. Завдяки партнерству з відомими медичними установами та професіоналами з усього світу Німеччина може підвищити свою репутацію як провідного місця надання високоякісних медичних послуг. Ця співпраця може не тільки залучити міжнародних пацієнтів, які шукають спеціалізованого лікування, але й сприяти обміну знаннями та досвідом між медичними працівниками [21, с. 120].

Такі партнерства можуть допомогти підвищити рівень обслуговування, що надається в Німеччині, зробивши її більш привабливим вибором для туристів, які оздоровлюються і шукають найсучасніші медичні процедури та процедури.

Цільова реклама та рекламні кампанії відіграють вирішальну роль у підвищенні обізнаності та інтересу до пропозицій оздоровчого туризму в Німеччині. Стратегічно орієнтуючись на потенційних оздоровчих туристів через різні маркетингові канали, такі як цифрові платформи, медичні публікації та міжнародні медичні заходи, Німеччина може ефективно продемонструвати свою передову інфраструктуру охорони здоров'я та спеціалізовані медичні послуги.

За допомогою спеціальних рекламних кампаній можна залучити різноманітне коло пацієнтів, які шукають медичну допомогу найвищого рівня. Крім того, використання відгуків пацієнтів та історій успіху може ще більше

зміцнити довіру до системи охорони здоров'я Німеччини, заохочуючи більше людей розглядати її для своїх медичних потреб.

Інтеграція оздоровчого туризму з багатими туристичними пам'ятками та пакетами послуг Німеччини може створити унікальну та привабливу пропозицію для потенційних відвідувачів. Німеччина може похвалитися багатством історичних і культурних пам'яток, які щороку приваблюють мільйони туристів.

Включаючи оздоровчий досвід у існуючі туристичні маршрути, відвідувачі можуть насолодитися цілісним досвідом подорожі, який поєднує в собі:

- медичні процедури або оздоровчі програми;
- оглядові екскурсії;
- культурна діяльність;
- кулінарні враження [21, с. 121].

Ця інтеграція не тільки покращує загальний туристичний досвід для відвідувачів, але й позиціонує Німеччину як напрямок, який цінує як фізичне благополуччя, так і культурне збагачення своїх гостей. Вплітаючи варіанти оздоровчого туризму в структуру різноманітних туристичних пропозицій Німеччини, країна може виділитися на конкурентному світовому ринку охорони здоров'я та залучити ширшу аудиторію, яка прагне багатогранного досвіду подорожей.

Лікувально-оздоровчий туризм у Німеччині має великий потенціал завдяки розвиненій інфраструктурі, високому рівню медичних послуг та природним ресурсам. Однак, цей сектор стикається з рядом проблем, що впливають на його розвиток та ефективність. Основні проблеми розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині включають [16, с. 79]:

1. Конкуренція з іншими країнами: Німеччина стикається з сильною конкуренцією з боку інших європейських країн, таких як Угорщина, Чехія та Іспанія, які пропонують подібні послуги за нижчими цінами. Це змушує німецьких операторів шукати нові шляхи для залучення туристів.

2. Цінова політика: Висока вартість медичних та оздоровчих послуг у Німеччині може бути перешкодою для багатьох потенційних клієнтів, особливо

з країн з нижчим рівнем доходів. Необхідно розробляти більш гнучку цінову політику та спеціальні пропозиції для різних груп клієнтів.

3. Регуляторні бар'єри: Процедури ліцензування та акредитації медичних установ та послуг можуть бути складними та тривалими. Це може стримувати розвиток нових оздоровчих центрів та послуг.

4. Маркетинг та просування: Недостатнє просування лікувально-оздоровчого туризму на міжнародному рівні. Багато потенційних клієнтів можуть не знати про можливості, що пропонує Німеччина в цій галузі. Важливо інвестувати у маркетингові кампанії та співпрацювати з міжнародними туристичними агентствами.

5. Інфраструктура: Хоча Німеччина має розвинену інфраструктуру, деякі регіони потребують додаткових інвестицій у модернізацію та розширення туристичних об'єктів та послуг.

6. Кадровий дефіцит: Брак кваліфікованих кадрів у сфері медичного та оздоровчого туризму може стати серйозною перешкодою. Важливо інвестувати у підготовку та навчання персоналу.

7. Зміна демографічної ситуації: Зростання кількості літніх людей вимагає адаптації послуг до їхніх специфічних потреб, що може потребувати додаткових ресурсів та інвестицій [16, с. 80].

Отже, лікувально-оздоровчий туризм у Німеччині має значний потенціал завдяки високому рівню медичних послуг та розвиненій інфраструктурі. Однак, для повноцінного розвитку цього сектора необхідно вирішити ряд проблем, таких як висока конкуренція з іншими країнами, необхідність розробки гнучкої цінової політики, подолання регуляторних бар'єрів, підвищення ефективності маркетингових стратегій, модернізація інфраструктури, подолання кадрового дефіциту та адаптація послуг до змін демографічної ситуації. Комплексний підхід до вирішення цих питань дозволить Німеччині зміцнити свої позиції на світовому ринку лікувально-оздоровчого туризму та залучити більше міжнародних клієнтів, сприяючи розвитку економіки та покращенню якості життя.

3.2.Пріоритетні напрями розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині

Одним із ключових пріоритетів розвитку оздоровчого туризму в Німеччині є модернізація медичної бази та обладнання. Щоб залучити іноземних пацієнтів, які шукають високоякісні медичні послуги, для Німеччини важливо інвестувати в найсучасніші медичні технології, модернізувати існуючі установи та забезпечити дотримання постачальниками медичних послуг міжнародних стандартів медичної допомоги. Розвиваючи інфраструктуру медичних закладів, Німеччина може позиціонувати себе як провідне місце для медичного туризму в Європі. Це може включати:

- інвестиції в передове медичне обладнання;
- реконструкція та розширення медичних закладів;
- впровадження цифрових медичних рішень для покращення догляду за пацієнтами [9].

Віддаючи пріоритет модернізації медичних установ і обладнання, Німеччина може підвищити свою репутацію центру передових медичних процедур і процедур, залучаючи різноманітних пацієнтів з усього світу.

Розвиток спеціалізованих курортів і спа є ще одним важливим аспектом удосконалення інфраструктури оздоровчого туризму в Німеччині. Створюючи спеціалізовані заклади, які задовольняють потреби оздоровчих туристів, Німеччина може запропонувати цілісний та захоплюючий досвід, який поєднує медичне лікування з оздоровчими та релаксаційними програмами.

Спеціалізовані санаторно-курортні заклади можуть надати широкий спектр послуг, таких як: медичні консультації та лікування; оздоровчі процедури та масажі; консультації з питань харчування та фітнес-програми; послуги з психічного здоров'я та боротьби зі стресом [31].

Ці спеціалізовані заклади можуть привабити мандрівників, які піклуються про своє здоров'я і хочуть покращити своє самопочуття, насолоджуючись омолоджуючим відпочинком у Німеччині.

Підвищення доступності для іноземних пацієнтів має першочергове значення для розвитку оздоровчого туризму в Німеччині. Завдяки оптимізації процесів, пов'язаних із подорожами, проживанням, мовною підтримкою та координацією страхування, Німеччина може спростити доступ іноземних пацієнтів до своїх медичних послуг. Це може включати:

- надання багатомовних послуг підтримки;
- полегшення візових процедур для медичних мандрівників;
- співпраця з міжнародними страховими компаніями;
- надання чіткої та прозорої інформації про варіанти лікування та вартість [31].

Покращуючи доступність для іноземних пацієнтів, Німеччина може позиціонувати себе як гостинний і орієнтований на пацієнтів напрямок оздоровчого туризму, задовольняючи різноманітні потреби людей, які шукають медичної допомоги та оздоровлення за кордоном.

Однією з ключових стратегій розвитку оздоровчого туризму в Німеччині є впровадження передових медичних процедур для залучення іноземних пацієнтів, які шукають спеціалізованого лікування. Пропонуючи інноваційні та передові медичні практики, Німеччина може позиціонувати себе як провідне місце для людей, які потребують високоякісних медичних послуг.

Впровадження найсучасніших технологій і методів лікування не тільки підвищує якість наданої медичної допомоги, але й демонструє прагнення Німеччини досконалості в наданні медичної допомоги. Цей фокус на передових медичних процедурах може допомогти Німеччині виділитися на конкурентному ринку оздоровчого туризму та залучити різноманітне коло пацієнтів, які шукають спеціалізованого лікування.

Окрім передових медичних процедур, Німеччина також може сприяти оздоровчому туризму, наголошуючи на оздоровчих та профілактичних послугах охорони здоров'я. Оздоровчий туризм, який включає заходи, спрямовані на покращення загального благополуччя та релаксацію, набуває популярності у всьому світі.

Пропонуючи оздоровчі програми, які поєднують традиційні спа-процедури з сучасними цілісними підходами, Німеччина може задовольнити мандрівників, які піклуються про своє здоров'я та шукають омолодження та зняття стресу.

Крім того, профілактичні медичні послуги, такі як огляди здоров'я, консультації щодо способу життя та індивідуальні плани оздоровлення, можуть залучити людей, які прагнуть проактивно керувати своїм здоров'ям і запобігти майбутнім захворюванням.

Така увага до оздоровлення та профілактичної медичної допомоги узгоджується зі зростаючою тенденцією до цілісних практик охорони здоров'я та може позиціонувати Німеччину як місце призначення всебічного благополуччя [31].

Співпраця з найкращими медичними професіоналами та дослідниками має важливе значення для успішного розвитку оздоровчого туризму в Німеччині. Завдяки партнерству з провідними експертами в різних галузях медицини Німеччина може підвищити свою репутацію як центру медичної досконалості та інновацій.

Співпраця з відомими лікарнями, дослідницькими установами та медичними працівниками не тільки забезпечує надання високоякісної медичної допомоги, але й сприяє постійному прогресу в медичних знаннях і технологіях. Створення міцних мереж у галузі охорони здоров'я може сприяти обміну знаннями, розвитку навичок і впровадженню найкращих практик у сфері догляду за пацієнтами. Завдяки стратегічним партнерствам і співпраці Німеччина може зміцнити свої позиції як головного напрямку для оздоровчого туризму, залучаючи людей, які шукають медичне лікування та досвід світового рівня.

Щоб позиціонувати Німеччину як провідний напрямок оздоровчого туризму, впровадження ефективних стратегій цифрового маркетингу має вирішальне значення. Використовуючи цифрові платформи та інструменти, Німеччина може охопити глобальну аудиторію потенційних міжнародних пацієнтів, які шукають високоякісні медичні послуги. Стратегії цифрового маркетингу для залучення міжнародних пацієнтів можуть включати:

- пошукова оптимізація (SEO) для покращення видимості в онлайн-пошуку;
- маркетинг у соціальних мережах для взаємодії та навчання потенційних пацієнтів;
- контент-маркетинг для демонстрації медичних закладів Німеччини та досвіду;
- рекламні кампанії в Інтернеті, орієнтовані на певні регіони чи демографічні показники;
- локалізація веб-сайту для задоволення різноманітних мовних уподобань іноземних відвідувачів [31].

Ці стратегії можуть допомогти підкреслити передову медичну технологію Німеччини, кваліфікованих спеціалістів охорони здоров'я та відому репутацію в галузі охорони здоров'я, що зрештою залучить більше міжнародних пацієнтів для оздоровчого туризму.

Співпраця з туристичними агентствами та туроператорами може значно покращити просування Німеччини як найкращого напрямку оздоровчого туризму. Утворюючи партнерські відносини з визнаними гравцями туристичної індустрії, Німеччина може використовувати існуючі мережі та ресурси для залучення постійного потоку медичних туристів. Турагентства та туроператори можуть допомогти в:

- створення спеціалізованих пакетів оздоровчого туризму, які поєднують медичне лікування з подорожами;
- просування закладів охорони здоров'я та оздоровчих центрів у Німеччині через їхні маркетингові канали;
- надання матеріально-технічної підтримки для іноземних пацієнтів, включаючи організацію поїздок і бронювання житла;
- пропонувати персоналізовані послуги та індивідуальний досвід для покращення загальної подорожі медичного туризму [31].

Завдяки стратегічному партнерству з туристичними агентствами та туроператорами Німеччина може вийти на нові ринки та розширити свій охоплення в секторі оздоровчого туризму.

Участь у конференціях і заходах з оздоровчого та оздоровчого туризму є ще одним важливим напрямком для просування Німеччини як провідного напрямку оздоровчого туризму.

Спілкуючись із професіоналами галузі, зацікавленими сторонами та потенційними партнерами на конференціях і заходах, Німеччина може продемонструвати свої медичні пропозиції, обмінятися найкращим досвідом і бути в курсі останніх тенденцій в оздоровчому туризмі. Участь у таких зібраннях може принести різні переваги, зокрема:

- можливості спілкування з ключовими гравцями в індустрії оздоровчого туризму;
- ознайомлення з новими знаннями ринку та споживчими перевагами;
- можливості співпраці для спільних маркетингових ініціатив і партнерства;
- просування медичних послуг Німеччини на глобальній платформі [28].

Беручи активну участь у конференціях і заходах з оздоровчого та оздоровчого туризму, Німеччина може зміцнити свою позицію як бажаного місця для міжнародних пацієнтів, які шукають медичне лікування найвищого рівня та оздоровчий досвід.

Лікувально-оздоровчий туризм є однією з важливих складових туристичної індустрії в Німеччині, яка активно розвивається завдяки високій якості медичних послуг, сучасній інфраструктурі та привабливим природним умовам. Пріоритетні напрями розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині включають:

1. Розвиток медичного туризму: Німеччина є однією з провідних країн у світі за рівнем медичних послуг. Сюди входять як високоспеціалізовані медичні заклади, так і відомі лікарні та клініки, що пропонують широкий спектр

медичних послуг, включаючи складні хірургічні втручання, лікування онкологічних захворювань, кардіологічні та ортопедичні операції.

2. Спа-туризм і велнес: Німеччина славиться своїми спа-курортами та велнес-центрами. Курорти Баден-Баден, Бад-Вісзее та інші пропонують лікувальні процедури на основі мінеральних вод, грязьових ванн, термальних джерел та інших природних ресурсів. Також широко представлені послуги з релаксації, оздоровлення, фізичної та психічної реабілітації.

3. Термальні курорти: Німеччина має численні термальні курорти, де використовуються лікувальні властивості термальних вод. Ці курорти пропонують широкий спектр процедур, спрямованих на лікування захворювань опорно-рухового апарату, нервової системи, шкіри та інших хронічних захворювань.

4. Програми реабілітації та профілактики: У Німеччині розроблені спеціальні програми для пацієнтів після складних операцій або серйозних захворювань. Ці програми включають фізичну терапію, дієтологічні консультації, психологічну підтримку та інші заходи, спрямовані на повне відновлення здоров'я пацієнта.

5. Екологічний туризм: Використання природних ресурсів, таких як ліси, парки, озера та гори, для проведення оздоровчих програм, спрямованих на зниження стресу, покращення фізичної форми та загального благополуччя. Екологічний туризм включає піші прогулянки, велосипедні маршрути, йогу на природі та інші активності на свіжому повітрі.

6. Цифрові технології та телемедицина: Впровадження сучасних технологій, таких як телемедицина, електронні медичні картки, мобільні додатки для моніторингу здоров'я пацієнтів. Ці технології роблять медичні послуги більш доступними та зручними як для місцевих, так і для іноземних туристів [24].

Розвиток цих напрямків сприяє підвищенню привабливості Німеччини як центру лікувально-оздоровчого туризму на міжнародному рівні, забезпечуючи високий рівень медичних послуг та комфортний відпочинок для відвідувачів.

Отже, розвиток лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині має значний потенціал завдяки високому рівню медичних послуг, сучасній інфраструктурі та багатим природним ресурсам. Пріоритетні напрями, такі як медичний туризм, спа-туризм, термальні курорти, реабілітаційні програми, екологічний туризм та впровадження цифрових технологій, створюють сприятливі умови для залучення туристів з усього світу. Німеччина впевнено зміцнює свої позиції на світовому ринку лікувально-оздоровчого туризму, забезпечуючи високий рівень обслуговування та комплексний підхід до оздоровлення та реабілітації.

ВИСНОВКИ

Отже, проаналізувавши лікувально-оздоровчий туризм у Німеччині, можна зробити наступні висновки:

Лікувально-оздоровчий туризм є одним із найдавніших туристичних проєктів, і розвивався він з давніх часів. Медичний туризм – популярний і досить поширений на сьогоднішній день вид медичного туризму. Медичний туризм - це діяльність, при якій туристи здійснюють подорожі з місця проживання в іншу місцевість для виконання спеціальних медичних процедур з метою лікування та профілактики захворювань різних органів організму. Медичний туризм базується на науці про відпочинок. Курортологія – наука, що вивчає природні лікувальні чинники, їх вплив на організм, використання в лікувальних і профілактичних цілях. Основою лікувального туризму є бальнеотерапія, грязелікування та кліматотерапія.

Лікувально-оздоровчий туризм представляє собою багатогранну галузь, що об'єднує різноманітні види оздоровчих програм, які спрямовані на покращення фізичного та психологічного стану людини. Спа-туризм, медичний туризм, фітнес-туризм, клімато-терапевтичний туризм, екотуризм, психотерапевтичний туризм та аюрведичний туризм – кожен з цих видів має свої унікальні методи та підходи до оздоровлення. Вибір відповідного напрямку залежить від індивідуальних потреб та вподобань туриста, а також від стану його здоров'я. Лікувально-оздоровчий туризм не лише сприяє відновленню фізичних сил, але й надає можливість зняти стрес, покращити емоційний стан та знайти гармонію з собою і навколишнім світом.

Німеччина має всі передумови для успішного розвитку оздоровчого туризму. Завдяки своїм медичним закладам світового рівня, висококваліфікованим медичним працівникам і суворим заходам контролю якості Німеччина пропонує першокласну інфраструктуру охорони здоров'я та стандарти якості. Крім того, державна підтримка через фінансові стимули, просування медичного туризму та співпрацю з міжнародними страховими компаніями ще більше підвищує перспективи оздоровчого туризму в країні. Крім

того, багата культурна спадщина Німеччини, різноманітні туристичні об'єкти, оздоровчі та спа-центри, а також інтеграція традиційної та альтернативної медицини роблять Німеччину привабливим місцем для оздоровчих туристів, які шукають цілісного благополуччя. Загалом, прагнення Німеччини до досконалості в галузі охорони здоров'я, державна підтримка та різноманітні пропозиції роблять її перспективним центром для розвитку оздоровчого туризму в майбутньому.

Традиційний медичний туризм, спрямований на лікування існуючих захворювань та покращення здоров'я, спостерігає зниження популярності в Європі. Цей спад обумовлений демографічними змінами, економічними факторами та змінами у способі життя. Зокрема, старіння традиційних клієнтів медичного туризму та зменшення кількості молодших осіб, які замінюють їх. У той же час, в країнах Європи, зокрема в Німеччині, набув популярності медичний лікувальний туризм, особливо відомий якістю спа-клінік. Тут надаються терапевтичні та оперативні послуги для пацієнтів з медичними показаннями та тих, хто бажає виправити своє тіло. Німеччина є одним з найбільших ринків спа-послуг у світі за кількістю спа-закладів, їх доходами та кількістю працівників. У 2022 році тут налічувалося 4 618 спа-закладів, які отримували доходи на суму 3,36 млрд. доларів і забезпечували місця праці для 106 768 осіб. Німеччина є найголовнішою спа-дестинацією в Європі. Оскільки значна частина споживачів спа-галузі в Німеччині є внутрішніми туристами, спалікувальний туризм та спа-велнес концепції отримали значну підтримку на державному рівні через промоційні та маркетингові заходи.

Німеччина може похвалитися високоякісними медичними закладами та послугами, які утворюють надійну інфраструктуру для підтримки оздоровчого туризму. Німеччина має значний потенціал для просування лікувально-оздоровчого туризму. На її території є всі необхідні ресурси, такі як бальнеологічні, грязьові та кліматичні, для ефективного функціонування закладів, які надають медичні та оздоровчі послуги. В Німеччині у 2022 році діяло 10 458 закладів лікувального та оздоровчого спрямування, зокрема: 284

санаторії та пансіонатів із лікуванням, 55 санаторіїв-профілакторіїв, 67 будинків і пансіонатів для відпочинку, 1 235 баз та інших закладів для відпочинку; також 8 808 дитячих закладів для оздоровлення та відпочинку. На кінець 2022 року в структурі закладів лікувально-оздоровчої сфери Німеччини найбільшу частку склали бази та інші заклади відпочинку (11,8%), тоді як бальнеологічні лікарні мали найменшу питому вагу (0,01%).

Лікувально-оздоровчий туризм у Німеччині має значний потенціал завдяки високому рівню медичних послуг та розвиненій інфраструктурі. Однак, для повноцінного розвитку цього сектора необхідно вирішити ряд проблем, таких як висока конкуренція з іншими країнами, необхідність розробки гнучкої цінової політики, подолання регуляторних бар'єрів, підвищення ефективності маркетингових стратегій, модернізація інфраструктури, подолання кадрового дефіциту та адаптація послуг до змін демографічної ситуації. Комплексний підхід до вирішення цих питань дозволить Німеччині зміцнити свої позиції на світовому ринку лікувально-оздоровчого туризму та залучити більше міжнародних клієнтів, сприяючи розвитку економіки та покращенню якості життя.

Розвиток лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині має значний потенціал завдяки високому рівню медичних послуг, сучасній інфраструктурі та багатим природним ресурсам. Пріоритетні напрями, такі як медичний туризм, спа-туризм, термальні курорти, реабілітаційні програми, екологічний туризм та впровадження цифрових технологій, створюють сприятливі умови для залучення туристів з усього світу. Німеччина впевнено зміцнює свої позиції на світовому ринку лікувально-оздоровчого туризму, забезпечуючи високий рівень обслуговування та комплексний підхід до оздоровлення та реабілітації.

РЕЗЮМЕ

Равіна Олександра Євгенівна

Лікувально-оздоровчий туризм у Німеччині

Мета кваліфікаційної роботи є аналіз сучасного стану розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині. Відповідно до мети нами було поставлено і виконано такі *завдання*: охарактеризувати суть лікувально-оздоровчого туризму та його місце в туристичній галузі; дати загальну характеристику особливостям видів лікувально-оздоровчого туризму; проаналізувати передумови розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині; здійснити характеристику сучасного стану лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині; здійснити аналіз інфраструктури лікувально-оздоровчого туризму Німеччини; проаналізувати проблеми розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині; запропонувати пріоритетні напрями розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині. Об'єктом кваліфікаційної роботи є лікувально-оздоровчий туризм. Предметом кваліфікаційної роботи є лікувально-оздоровчий туризм у Німеччині. Практичне значення дослідження може бути використане у науково-дослідній сфері, у туристичній діяльності, у туристично виховній роботі, у навчальному процесі. Наукова новизна отриманих результатів даного дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні суті, місця й значення вітчизняного лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині, застосуванні методичного інструментарію і рекомендацій щодо вдосконалення лікувально-оздоровчого туризму в Німеччині в управлінні територіальними туристично-рекреаційними комплексами.

Ключові слова: лікувально-оздоровчий туризм, курорт, Німеччина.

RESUME

Ravina Oleksandra Evgenivna

Health tourism in Germany

The purpose of the qualification work is to analyze the current state of development of health tourism in Germany. In accordance with the goal, we set and fulfilled the following tasks: to characterize the essence of health tourism and its place in the tourism industry; to give a general description of the peculiarities of the types of

medical and health tourism; to analyze the prerequisites for the development of health tourism in Germany; to characterize the current state of health tourism in Germany; carry out an analysis of the infrastructure of health tourism in Germany; to analyze the problems of the development of health tourism in Germany; to propose priority directions for the development of health tourism in Germany. The object of the qualification work is medical and health tourism. The subject of the qualification work is medical and health tourism in Germany. The practical value of the research can be used in the scientific and research field, in tourism activities, in tourism-educational work, in the educational process. The scientific novelty of the obtained results of this study consists in the theoretical justification of the essence, place and significance of domestic medical and health tourism in Germany, the application of methodological tools and recommendations for the improvement of medical and health tourism in Germany in the management of territorial tourist and recreational complexes.

Key words: health tourism, resort, Germany.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабов К. Д., Дмитрієва Г. О., Тихохід Л. В., Гавловський О. Д. Лікувально-оздоровчий туризм – один із сучасних напрямків підвищення ефективності діяльності санаторно-курортної сфери. 2019. С. 5-9.
2. Баєв В. В. Сучасні тенденції розвитку медичного туризму в Україні. Агросвіт. 2015. № 7. С. 35-38.
3. Всесвітня туристична організація. URL: <http://unwto.org/>
4. Галасюк С. С. Сучасний стан розвитку санаторно-курортної бази в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 15. С. 197-202.
5. Данилова Ю.Е. Довідник по курортології. Київ: Свічадо, 2006. 307с.
6. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні : навчальний посібник. Чернівці : Книги-XXI, 2003. 300 с.
7. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму: навчальний посібник. Ужгород, 2011. 54 с.
8. Мальська М.П. Туризм у міжнародному і національному вимірах. Історія і сучасність: Монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 268 с.
9. Медичний лікувальний туризм в Німеччині. URL: <https://uamt.com.ua/UA/medychnyy-turyzm-v-nimechchyni.html>.
10. Міхель Р. В. Соціально-ринкова економіка Німеччини в економічній системі ЄС: монографія. Львів: Укр. технології, 2015. С. 195 – 199.
11. Оздоровлення та лікування у Німеччині. URL: <https://migranty.com/news/422>.
12. Організація туристичної діяльності в Україні: Навч. посіб. Т.Г. Сокол; Федер. проф. спілок України, Ін-т туризму. Київ. 2012. 256 с.
13. Петранівський В. Л. Туристичне краєзнавство : Навчальний посібник. За редакцією проф. Заставного Ф. Д. Київ: Знання. 2006. 575 с.
14. Про туризм: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>

- 15.Радіонова О. М. Івент-туризм: поняття, сутність, функції: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 30–31 березня 2017 р.; Запорізький національний технічний університет. Запоріжжя: «Просвіта», 2017. Т. 1. С. 298 – 300.
- 16.Савченко І. А., Арендарчук А. А. Подієві туристичні ресурси німеччини. Рекреаційно-туристичний потенціал регіонів України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : матеріали всеукр. науково-практ. інтернет-конф., м. Луцьк, 2 квіт. 2017 р. 2017. С. 78 – 80.
- 17.Томаневич Л. Вплив євроінтеграційних процесів на підвищення ефективності розвитку туризму в Україні. Формування ринкової економіки в Україні. Наук. зб. Спец. вип. 13. Львів: Інтереко, 2004. С.186-194.
- 18.Томаневич Л. Лікувально-оздоровчий туризм в Україні як об'єкт державного регулювання. Наук. вісник Львівського юридичного інституту внутрішніх справ. Серія економічна. Вип. 1. 2005. С.210-217.
- 19.Томаневич Л. Основні шляхи підвищення ефективності розвитку міжнародного туризму в Україні. Формування ринкової економіки в Україні. Наук. зб. Вип.6. Львів: Інтереко, 2005. С-53-57.
- 20.Томаневич Л. Про побудову організаційно-управлінської моделі в сфері туристично-рекреаційної діяльності в Україні. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Чернівці: АНТ Лтд, 2005. Вип. IV. Економічні науки. Ч.1. С. 221-231.
- 21.Томаневич Л. Структуризація лікувально-оздоровчих послуг як об'єкту маркетингового управління. Вісник Донецького 119 державного університету управління. Наук. зб. Вип. 2 (28). Донецьк, 2004. С.119-122.
- 22.Тринчук В. В. Івентивний туризм: конспект лекцій для здобувачів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 242 «Туризм» освітньо-професійної програми «Туризм» денної та заочної форм навчання. Київ: НУХТ, 2019. С.118 – 122.
- 23.Трохимчук С. В., Бальнеологічний комплекс Передкарпаття як провідна галузь спеціалізації. Київ: Вища освіта, 2007, 84 с.

24. Ebsiterating. URL: <https://www.websiterating.com>
25. European Commission, Eurostat. Panorama on tourism. URL: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
26. European Spa (Європейські спа). URL: <http://www.european-spa.com/>
27. Frühlingsfest Munich. URL: <http://www.inside-munich.com/fruehlingsfest.html>
28. Gheorghe Cheia. Research methods in tourism. URL: https://www.researchgate.net/publication/307685405_RESEARCH_METHODS_IN_TOURISM
29. Health and Spa Tourism in the UK — the Potential. URL: www.insights.org.uk
30. Iordache, C. and Ciochina, I. Medical Tourism Industry Challenges in the Context of Globalization. Management Strategies Journal, 2014. № 7. P. 62-70.
31. Medical Tourism in Germany. URL: <https://howtogermany.com/health/healthcare/medical-tourism-germany>.
32. Spa Industry Benchmark. URL: <http://www.intelligentspas.com/main/main.asp>
33. Statista. URL: <https://www.statista.com/>
34. The 2022 Social Media Demographics Guide. URL: <https://khoros.com/resources/social-media-demographics-guide>
35. The Global Spa Economy. Global Spa Summit. URL: <http://www.globalspaandwellnesssummit.org/>.
36. The Spa Forum. URL: <http://www.thespaforum.com>
37. Tourism highlights 2011 Edition, UN WTO. World Tourism Organization UNWTO. URL: <http://mkt.unwto.org/en/content/tourism-highlights>
38. TUI AG (Touristik Union International). URL: <http://www.tui-group.com/en>,
39. UNSD and UNWTO. International Recommendations for Tourism Statistics, 2008 (IRTS 2008). ST/ESA/STAT/SER.M/83/Rev.1. UN Department of Economic and Social Affairs Statistics Division and UNWTO. Madrid, New York, 2008.
40. UNWTO Tourism Dashboard. URL: <https://www.unwto.org/tourism-data/global-and-regional-tourismperformance>
41. Wellness Tourism and Medical Tourism: Where Do Spas Fit? RESEARCH Report: Global Spa Summit 2011. URL: <http://www.globalspasummit.org>

